

Kvartalsskrift for det europæiske LEADER II - program

LEADER II

magazine

LEADER magazine [janvier-février-mars 1998] - chaussée St-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - Bureau de dépôt Bruxelles X

Vinteren 97-98 nr. 16

Specialudgave LEADER-kollokvium

Mod et nyt initiativ
for landdistrikternes udvikling
800 leaders giver deres
mening til kende

Land: Spanien
Den gennemførte aktion: CD og kassette
“Concierto para Grullas, Grallas y Grillos”
Omkostninger: 11.540 ECU
EU: 900 ECU
Offentlige midler: 1.025 ECU
Private midler: 9.615 ECU

“Vores LEADER-program er i høj grad rettet mod udnyttelsen af vore lokale, kulturelle og naturlige ressourcer. Derfor har vi hjulpet med til at finansiere produktionen af en cd og en kassette med gruppen Lahiez, som har komponeret en koncert inspireret af den fauna og flora, der findes i Gallo-canta-lagunen, som ligger i vor region. Værket blander på harmonisk vis musik og lydeffekter og er samtidig baggrundsmusik til et lysbilledshow om trækfugle, især den europæiske silketrane. 60.000 eksemplarer af denne race tilbringer efteråret og vinteren i Gallocanta. Vi forsøger gennem projektet at fremme kendskabet til dette enestående naturskønne område, både i lokalbefolkningen og uden for området.”

Joaquín Lorenzo Alquezar,
LEADER-medarbejder

Land: Frankrig
Den gennemførte aktion: uddannelse til guide
Omkostninger: 215.000 ECU
EU: 150.500 ECU
Offentlige midler: 64.500 ECU

“På Réunion vil turisterne ikke længere nøjes med badeferie ved stranden eller vandreture i bjergene. De ønsker også at kunne udforske øens naturskabe, kulturhistoriske og erhvervsmæssige arv, sådan som dens indbyggere ser den. Denne kendsgerning og vores erfaring med uddannelse og iværksættelse af aktiviteter for lokalbefolkningen gjorde, at vi i 1995 og 1996 oprettede en uddannelse til guide med speciale i øens miljø og natur- og kulturhistorisk arv. Uddannelsen bestod af 1.500 timers undervisning og var rettet imod vanskeligt stillede unge i landbefolkningen. De 1.500 timers uddannelse gjorde det muligt for deltagerne at få adgang til beskæftigelse som guide og gjorde også deltagerne i stand til at anlægge temaruter, som viser det lokale særpræg i de små landregioner på Réunion: levevis, ældre og nyere historie, mundtlige overleveringer, naturmiljø, lokalt erhvervsliv, osv. Af de 27 praktikanter, som bestod eksamen, er 10 allerede i arbejde og fem er ved at starte op.”

Bernadette Robert,
projektmedarbejder

Land: Portugal
Den gennemførte aktion: Økomuseum for papir
Omkostninger: 36.159 ECU
EU: 19.887 ECU
Private midler: 16.272 ECU

“Den store egetræsmølle’ er en lille virksomhed, der med lavteknologi producerer en række produkter (etuier, foderaler, dokumentmapper, kuverter osv.) af papir lavet af bomuld, hamp og hør. Den er den eneste af sin art i Portugal. Vores lokalaktionsgruppe støtter oprettelsen af et “Økomuseum for papir” lige ved siden af virksomheden. Museet viser alle papirproduktionens faser og teknikker, og er samtidig med til at sætte gang i Lafões-området.

Rosa Maria Lopes Marques,
LEADER-medarbejder

Land: Tyskland
Den gennemførte aktion: “Finsk uge”
Omkostninger: 6.000 ECU
EU og andre offentlige midler: 3.000 ECU
Private midler: 3.000 ECU

“Vores gruppe organiserede i år en “finsk uge” i samarbejde med to finske lokalaktionsgrupper – North Satakunta og South-West Finland Riverside. Mere end 3.500 besøgende fik således mulighed for at stifte bekendtskab med de finske landdistrikter, blandt andet via en udstilling af lokale produkter. Begivenheden gav, udover nærmere at definere rammerne for et tysk-finsk samarbejde omkring turisme og lokale produkter, også lejlighed til at udbrede kendskabet til LEADER og vores egen aktion i lokalbefolkningen.”

Walter Reuter,
LEADER-koordinator

Udviklingen i landområderne i perioden 2000-2006 - kollokviet indkredser LEADERs rolle 4

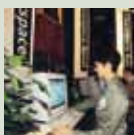
Kollokviet gav kommissær Franz Fischler mulighed for at præsentere et forslag om et nyt fællesskabsinitiativ for landområdernes udvikling baseret på en uddybning af hovedlinjerne i LEADER.

272 indlæg: et klart budskab for den fremtidige udvikling af landdistrikter i Europa 10

Det europæiske sammendrag af de 272 skriftlige indlæg, som Det Europæiske LEADER-Observatorium havde modtaget kort før kollokviet, repræsenterer et klart budskab til Kommissionen og Den Europæiske Union.

Stande, "Mødesteder", "Fora", "Cyberspace på landet": et interaktivt kollokvium 14

Udover plenarmøder og workshops, var der på kollokviet også et stort antal aktiviteter, som fremviste de europæiske landdistrikter som levende, initiativrige og hyggelige.

Tværnationalt samarbejde: i højeste gear 16

Det var første gang 800 LEADER støttemodtagere mødtes under ét tag og kollokviet blev startskuddet til fællesskabsinitiativets tværnationale samarbejdsdimension.

Beskæftigelse, livskvalitet, nærdemokrati, nærhedsprincip, innovation, netværk... alle facetter af LEADER-fremgangsmåden 18

Hver af de seks tema-workshops viste, at LEADER-fremgangsmåden, selv om den ind imellem godt kunne "forstyrre" den institutionelle praksis, mere eller mindre står mål med udfordringerne i landdistrikterne.

800 LEADERs giver deres mening til kende 32

Heino von Meyer sammenfattede resultatet af arbejdet i kollokviets seks workshops med en tekst, der kan betragtes som en erklæring.

For et nyt fællesskabsinitiativ for udviklingen i landdistrikterne 36

Afslutningstale af Franz Fischler, medlem af Europa-Kommissionen, med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter.

Kort sagt...

Yves Champetier, Direktør,
Det europæiske LEADER-Observatorium

Dette 16. nummer af LEADER magazine udgør på en måde "LEADER II kollokviets beretning". Den store begivenhed samlede præcis et år efter Cork-konferencen om udviklingen af landdistrikterne mere end 1200 personer, heraf ca. 800 medarbejdere fra lokalaktionsgrupper og andre kollektive LEADER-aktører.

Kollokviet var arrangeret på initiativ af kommissær Franz Fischler og bar overskriften "Mod et nyt fællesskabsinitiativ for landdistrikternes udvikling – 800 leaders giver deres mening til kende". Kollokviet havde tre mål: for første gang at samle alle LEADER II støttemodtagere, drøfte et nyt fællesskabsinitiativ for landdistrikternes udvikling og fremme udveksling og tværnationalt samarbejde mellem landdistrikter.

Det første mål var allerede nået længe før åbningen af kollokviet, da de fleste af de nuværende LEADER II støttemodtagere, heraf mange nye lokalaktionsgrupper, havde svaret ja til at komme, allerede da mødet først annonceredes.

Hvad angår tværnationalt samarbejde gjorde kollokviet det virkelig muligt at komme "i højeste gear", for at bruge et udtryk fra titlen til en af artiklerne i dette nummer. Som et konkret eksempel kan nævnes at "Samarbejdsområdet", som alle tre dage gav LEADER støttemodtagere mulighed for at mødes med potentielle partnere, allerede nu fremviser mere end 100 samarbejdsprojekter. Denne nye dimension i LEADER er altså kommet godt i gang.

Overvejelserne om et nyt fællesskabsinitiativ gav anledning til en livlig debat, hvis hovedpunkter kommissær Fischler i det store og hele inddrog i sin afslutningstale på kollokviet: det fremtidige initiativ, som vil kunne strække sig til alle landområder i Unionen, skal styrke og uddybe principperne i dette "laboratorium for fornyelse af landdistrikterne", som LEADER jo er, samtidig med at det skal hjælpes på vej af mere enkle igangsætningsbestemmelser.

Dette kollokvium var altså en stor succes, og jeg vil gerne benytte mig af denne lejlighed til at takke alle deltagerne og talerne for at have bidraget til det vellykkede resultat. Jeg vil gerne, som kommissær Fischler også gjorde det, især takke de ca. 300 "LEADERs", lokalaktionssgrupper, myndigheder og foreninger af lokalaktionsgrupper, som før kollokviet havde sendt os deres overvejelser omkring LEADER og deres forslag til den fremtidige udvikling. Udover denne succes skal dette kollokvium dog især markere begyndelsen af en ny etape, som vil gøre parterne i initiativet mere mobile – lige fra det lokale niveau og helt op til det europæiske netværk –, uddybe det arbejde, der nu har været i gang i syv år og udbrede dette projekt til alle områder i Unionen og gradvist også til de lande, som står over for optagelse i Unionen.

Dette kollokvium kan sidst, men ikke mindst, betragtes som en incitamentskabelende begivenhed for alle de europæere, der ofte under meget vanskelige forhold bidrager med nytænkning og som følge heraf skaber nye arbejdspladser, nye aktiviteter og dermed er med til at skabe en ny fremtid for de europæiske landdistrikter. <

Udviklingen af landdistrik Kollokviet indkredser LEADER

Kollokviet i Bruxelles dannede ikke blot ramme om stor erfaringsudveksling og indledning til samarbejde, men også om definitionen af den rolle, som LEADER spiller i de europæiske landdistrikters udvikling. Initiativtageren til mødet, kommissær Franz Fischler, meddelte, at han til fastlæggelsen af programmet for perioden 2000-2006 ville foreslå et nyt fællesskabsinitiativ for landdistrikternes udvikling med udgangspunkt i en uddybning af hovedlinierne fra LEADER.

Hr. Franz Fischler,
medlem af Europa-
Kommissionen, med
ansvar for landbrug og
landdistriktsudvikling

terne 2000-2006

ADERs rolle

“Dette kollokvium er for mig et uomtvisteligt bevis på, at fællesskabsinitiativet LEADER er i stand til at mobilisere landdistrikterne.” Med disse ord indledte kommissær Franz Fischler debatten ved Bruxelles-kollokviets første plenarmøde foran mere end 1200 “landdistriksudviklere” fra 27 lande.

Mobiliseringen var allerede tydelig dagen før, søndag den 9. november, da mere end 1000 personer deltog ved “Møde-Steder”, “Fora”, “Samarbejdsområde”, Udstilling osv., som blev organiseret på førstedagen. Her drejede det sig om at “bryde isen” og på en afslappet måde stifte bekendtskab med de ca. 800 tilstedeværende LEADER-medarbejderes projekter (se artiklen “Et interaktivt kollokvium”).

Men det var mandag den 10. november, at de reelle møder om det fremtidige fællesskabsinitiativ begyndte. Efter at formanden for kollokviet, José Manuel Silva Rodriguez, vicegeneraldirektør for GD VI, havde henledt deltagernes opmærksomhed på formålet med mødet (for første gang at samle alle LEADER støttemodtagerne, fremme det tværnationale samarbejde mellem landdistrikter og drøfte et fremtidigt fællesskabsinitiativ for landdistrikternes udvikling), indledte kommissær Franz Fischler debatten med først at henvise til LEADER Is succes og de mere ambitiøse planer for LEADER II (821 støttemodtagere optalt i november 1997): “LEADER II repræsenterer med sine nye udviklingselementer et stort fremskridt. Fællesskabsinitiativet har udviklet sig fra projektniveauet til programniveauet. LEADER er blevet større, og derfor har forholdene også ændret sig.” Kommissæren undlod dog ikke at omtale initiativets startvanskeligheder: “Der er fordele ved en mere formaliseret procedure, men en sådan kan også medføre mere administration samt forsinkelser. Vi er opmærksom på disse vanskeligheder, og vi må alle gøre vores bedste for at tage ved lære af dette i fremtiden. Jeg tror, at vi i dag kan sige, at motoren kører godt efter visse startvanskeligheder.”

Kommissæren omtalte dernæst blandt andet ud fra samhörighedsrapporten fra 1996 de vanskelige økonomiske forhold de fleste landdistrikter har (faldende befolkningstal, stigende arbejdsløshed, BNP og indkomst pr. indbygger, der er mellem 8 og 30% lavere end landsgennemsnittene). Det samme billede tegner sig i de regioner, der ellers er mere dynamiske. Dette bekræfter at “intet landdistrikt bør berøves sine muligheder for udvikling. Hvis landområderne skal blive en social model, skal alle deres økonomiske og sociale funktioner konsekvent aktiveres”.

Franz Fischler vendte herefter tilbage til indholdet af kollokviets Agenda 2000 (se artikel): “Kommissionen præsenterede i Agenda 2000 sine forslag for Europas fremtid. Heri gøres rede for, hvilken strategi der skal følges ved udvidelsen, og den anfører, hvordan de aktuelle fællesskabspolitikker skal uddybes for at forstærke Unionens helhedskarakter. Hovedelementerne i Agenda 2000 vedrører brugen af strukturfondene og orienteringen mod en ny reform af landbrugspolitikken og politikken for landdistrikternes udvikling. Det er desuden nødvendigt at reformere fællesskabsinitiativerne. Kommissionen foreslår, fra og med år 2000 at reducere antallet af disse initiativer fra de nuværende tretten til tre. (...) Et af de tre initiativer, som skal bibeholdes, er knyttet til landdistrikternes udvikling. I fremtiden skal disse tre initiativer råde over 5% af de midler, der er til rådighed inden for rammerne af strukturfondene”.

Dette første indlæg fra kommissæren blev efterfulgt af en præsentation af et sammendrag af de skriftlige indlæg fra hele Europa om det fremtidige fællesskabsinitiativ (se artikel herom), forestået af Yves Champetier og Gilda Farrell (Det Europæiske LEADER-Observatorium). Dette sammendrag dannede herefter udgangspunkt for en dialog mellem kommissær Fischler og seks medarbejdere fra LEADER-grupper (se artikel p.12).

Fra LEADER I til LEADER II

Den anden del af dette første plenarmøde var helliget en opgørelse over, hvad der er opnået under LEADER. Det var Laurent Van Depoele, direktør for landdistrikternes udvikling i GD VI, som præsenterede et "fotografi af LEADERs oprettelse", idet han blandt andet baserede sig på de første resultater af den opfølgende vurdering af LEADER I, som er udført af en gruppe uafhængige eksperter, og hvis fuldstændige rapport snart udgives. Det kan konstateres, at LEADER I er en "success story", selv om der blandt de 217 programmer har været mange, der mandede ud i utilstrækkeligt diversificerede aktioner ("*mange lokalaktionsgrupper overvurderede turismen og undervurderede støtten til små virksomheder*"). LEADER I afslørede en stærk repræsentation af kvinder i arbejdet for at udvikle landdistrikterne, et stort engagement på foreningsniveau ("*1/3 af LEADER-grupperne havde foreningsstatus*"), konkretiseringen af grønsrodsprincippet i udviklingen, oprettelsen af udvidede lokale partnerskaber og mange landdistriktsnetværk. Hvad angår beskæftigelsen, vurderes det, at ca. 30.000 nye arbejdspladser er blevet skabt eller bevaret som følge af LEADER I, heraf 1.500 i lokalaktionsgrupperne. Efter Yves Champetiers præsentation af Det Europæiske LEADER-Observatorium og LEADER-netværksaktiviteter, opsummerede John Bryden, professor i landdistriktsudvikling ved universitetet i Aberdeen og ansvarlig for tema-gruppen "Prospective" ved Det Europæiske LEADER-Observatorium, de største udfordringer, som de europæiske landdistrikter står over for. Han understre-

gede især nødvendigheden af at tilpasse instrumenterne til støtte af udviklingen af landdistrikter med henblik på at sikre en overgang mellem en markedsbaseret landbrugspolitik og en politik for udvikling af landdistrikter, omsætte idéen om bæredygtig udvikling i praksis, ikke blot på det miljømæssige, men også på det økonomiske og sociale plan, udvikle et langsigtet "landdistriktsperspektiv", danne nye former for interventioner til fordel for landdistrikterne, definere Unionens, medlemsstaternes, regionernes og lokalmyndighedernes respektive roller, finde løsninger, der er fleksible og tilpasset de forskellige forhold i en udvidet Union og sidst, men ikke mindst, for hvert af disse satsningsområder tage ved lære af LEADER.

Michael Mernagh fra lokalaktionsgruppen Wexford (Irland), sammenholdte disse perspektiver med forventningerne i den nydannede Europæiske LEADER-forening for udviklingen af landdistrikter (ELARD): Skabe en ny synsvinkel og en ny samfundsmodel for europæiske landdistrikter, der begynder ved bunden, udvikle og styrke helheden i LEADER-programmet (LEADER er andet og mere end en kilde til finansiering), fremme den integrerede metode til udvikling af landdistrikter, styrke oprettelsen af netværk blandt lokalaktionsgrupperne, fremme en større fleksibilitet inden for LEADER for at tilgodese aktioner, der er mere innovative og mere integreret på lokalt niveau.

Dette første plenarmøde afsluttedes med spørgsmål fra tilhørerne. Disse spørgsmål drejede sig hovedsagligt om, hvordan bureaukratiet kan reduceres, hvordan lokalaktionsgrupperne kan sikres en reel selvstændighed, hvordan det miljømæssige aspekt bedst kan inddrages i

aktionerne og om den mulige indflydelse Agenda 2000 kan have på landdistrikternes udvikling og LEADER: Reduktion af antallet af strukturelle mål og områder, som er omfattet, finansieringskilder og -omfang, LEADER støtteberettigelse til alle landdistrikter eller kun til de fremtidige mål nr. 1 og 2-regioner.

Fra LEADER II til LEADER III

Efter Heino von Meyers opsummering af de forskellige workshops (se artikel herom) anerkendte generaldirektør for GD VI Guy Legras, at LEADER *"er en af de alt for sjældne europæiske politikker, som giver et positivt billede af Europa på lokalt niveau."*

Denne konstatering blev implicit eller eksplicit bekræftet i de efterfølgende seks indlæg:

Giuliano Vecchi fra lokalaktionsgruppen Antico Frignano (Italien) understregede især kooperativernes bidrag til økonomien og til landdistrikternes udvikling, herunder adgangen til knowhow inden for teknologi, kollektiv organisering af producenter og markedsføring af produkter.

Med udgangspunkt i tre eksempler på udviklingsprojekter på miljøområdet understregede Leopold Sjöström fra lokalaktionsgruppen Inlandslaget (Sverige) vigtigheden af at de lokale befolkninger og de myndigheder, der er berørt af projektet, nærmer sig hinanden. Det er helt afgørende i dette område af Lapland, hvor der er færre end én indbygger pr. km²: *"Der skal knyttes stærkere bånd imellem de myndigheder, som er ansvarlige for miljøbeskyttelsen, og som ofte befinder sig langt fra lokalområdet, og lokalbefolkningerne, som er klar over, at det er nødvendigt at beskytte naturen, men som føler sig udelukket fra beslutningstagningen og mener, at der ikke tages hensyn til deres behov."*

Birgitte Buhse fra lokalaktionsgruppen Knüllgebiet (Tyskland) fremhævede forholdet mellem valgdemokrati og deltagende demokrati. Partnerskaberne skal naturligvis omfatte de folkevalgte, men også i høj grad rådets "levende kræfter".

Eric Andrieu fra lokalaktionsgruppen Pays Cathare (Frankrig) talte for en genopdagelse af landdistrikternes identitet og for "innovation i arbejdsmetoderne", som skal gøre det muligt at omsætte denne identitet i udviklingsprojekter.

Mateo Andres Huesa fortalte, hvordan det lykkedes for lokalaktionsgruppen Maestrazgo, der arbejder i et meget affolket område af Spanien, at mobilisere befolkningen omkring kollektive projekter i forskellige sektorer, blandt andet udnyttelsen af den natur- og kulturhistoriske arv og kulturturismen.

Filipa Ramos fra lokalaktionsgruppen Pinhal Interior Sul (Portugal) sluttede af med at forklare, hvordan LEADER havde gjort det muligt at puste liv i områdets skovbrugs- og håndværksvirksomheder ved at give teknisk bistand til at udtænke og designe nye produkter, men også ved at skabe dynamik i området med henblik på internationalt samarbejde. *"Ethvert samarbejde skaber åbenhed over for omverdenen, og åbenhed giver værditilvækst. Det er det, vi kan konstatere på lokalt niveau ved samarbejdet med lokalaktionsgruppen Sierra Morena Cordoba i Spanien og også med Rzeszow-regionen i Polen."*

Den italienske LEADER-gruppe **Antico Frignanos** oplæg

Efter disse indlæg afsluttede kommissær Fischler kollokviet (hele talen er gengivet på side 36), med en angivelse af de punkter, han havde i sinde at drøfte med sine kolleger i Europa-Kommissionen og Rådet:

- > Det er nødvendigt at iværksætte et nyt fællesskabsinitiativ for landdistrikternes udvikling.
- > Dette initiativ skal videreføre hovedlinierne fra LEADER (lokale partnerskaber, græsrodsprincippet, fokus på innovation osv.), videreføre den eksperimentelle fremgangsmåde ("laboratorium"), åbne sit europæiske netværk for lokalgrupper fra de lande, der søger om optagelse i Unionen, og lette det tværnationale samarbejde mellem landdistrikterne.
- > Enklere og mere gennemsigtige procedurer vil bidrage til, at initiativet i sin gennemførelse lever op til nærhedsprincippet mellem alle berørte ansvarsniveauer. Kommissæren opmuntrer i øvrigt til udbredelsen af systemet med forudbetaling til lokalaktionsgrupperne (*"dette fællesskabsinitiativ kunne være et meget godt sted at afprøve denne organisatoriske nyskabelse"*).
- > Alle Unionens landdistrikter bør nyde godt af LEADER.
- > Det nye fællesskabsinitiativ bør bevare sin rolle som "laboratorium" for at kunne give alle områder "mulighed for at afprøve nye idéer og udveksle erfaringer".
- > Visse principper fra LEADER bør uddybes: Udvælgelsen af støtteberettigede grupper bør baseres på strenge kriterier for at kunne sikre en tilstrækkelig basisfinansiering af de udvalgte projekter. Beskæftigelse bør sammen med forbedring af livskvalitet og miljø indtage en større plads i projekterne. <

Et kollokvium, ét tema

Agenda 2000, nye perspektiver for udvik

Den 16. juli præsenterede formand for Europa-Kommissionen, Jacques Santer, europaparlamentarikerne for meddelelsen Agenda 2000, som behandler tre hovedområder: Forstærkningen af Unionens politikker, den fremtidige udvidelse samt de nye økonomiske rammer for perioden 2000-2006. Disse forslag, som ofte dannede grundlag for debatterne på LEADER-kollokviet i november, vil få væsentlig betydning for den fremtidige europæiske politik for landdistrikternes udvikling.

Kommissionens meddelelse "Agenda 2000" åbner for nye perspektiver i de fremtidige europæiske politikker vedrørende udviklingen af landdistrikterne, først og fremmest omkring tre temaer: stadfæstelse af prioriteringen af økonomisk og social samhørighed på politisk plan, uddybning af reformen af den fælles landbrugspolitik, der påbegyndtes i 1992, og udvidelse af Unionen.

Videreføre samhørighedsbestræbelserne

– tre mål, tre fællesskabsinitiativer

Bestræbelserne omkring økonomisk og social samhørighed fastholdes på det finansielle plan. Den finansielle solidaritet forbliver på det aktuelle niveau på 0,46% af Unionens BNI, hvilket for perioden 2000-2006 svarer til en bevilling på 275 milliarder ECU, hvoraf et beløb på 210 milliarder ECU afsættes til selve strukturfondene til dækning af deres virke i de 15 medlemsstater. Der satses desuden på større effektivitet i de strukturelle fællesskabsaktioner. Det foreslås at nedbringe antallet af mål til tre, idet mål nr. 1 gives høj prioritet:

- > Støtteberettigede til mål nr. 1 er de regioner, der har størst problemer, hvad angår beskæftigelse, produktionssystem og infrastruktur og hvis BNP/indbygger ligger under 75% af fællesskabsgennemsnittet. Cirka to tredjedele af strukturfondene ville blive afsat til dette formål. Der planlægges særlige vilkår for de regioner, der i øjeblikket hører under mål nr. 1, hvis BNP/indbygger er større end 75% af fællesskabsgennemsnittet. Meget afsides beliggende regioner henføres specifikt til mål nr. 1. Derudover laves der særordninger for de nordlige regioner med lav befolkningstæthed, som i øjeblikket er støtteberettigede under mål nr. 6.
- > Et nyt mål nr. 2, der er helliget økonomisk og social omstilling, omfatter aktioner til fordel for andre regioner, der er ofre for strukturelle vanskeligheder. Det drejer sig om områder, der oplever økonomiske forandringer, landdistrikter i tilbagegang, kriseramte områder, der er afhængig af fiskeriet og problemfyldte forstads kvarterer. Befolkningsandelen i de af Unionens regioner, der er støtteberettigede under mål nr. 1 og 2, skal nedbringes fra 51% til et sted mellem 35% og 40%.
- > Et nyt mål nr. 3 oprettes for at dække de regioner, der ikke falder ind under mål nr. 1 og 2, for at hjælpe medlemsstaterne med at tilpasse deres uddannelses- og beskæftigelsessystemer.

Kommissionen foreslår desuden at antallet af fællesskabsinitiativer reduceres til de tre områder, hvor værditilvæksten for fællesskabet synes at være mest oplagt:

- > samarbejde i grænseområder og på tværnationalt og interregionalt niveau, som skal stimulere en harmonisk og afbalanceret lokalplanlægning,
- > menneskelige ressourcer i tilknytning til ligestilling,
- > udvikling af landdistrikter.

5% af strukturfondenes ressourcer afsættes fællesskabsinitiativerne.

lingen i de europæiske landområder

Kommissionen foreslår, at samhørighedsfonden bibeholdes i sin nuværende form: De medlemsstater, hvis BNI pr. indbygger er under 90% af fællesskabsgennemsnittet, og som har tilsluttet sig den tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, forbliver berettigede til støtte fra Fonden. Denne fond, som hvert år skal tildeles cirka 3 milliarder ECU, vil fortsat skulle støtte gennemførelsen af projekter på miljøområdet og inden for det tværeuropæiske transportnet.

En landdistriktpolitik for alle Europas regioner

På landbrugsområdet foreslår Kommissionen at uddybe og udvide 1992-reformen, ved gradvist at udskifte direkte bistand med prisstøtteforanstaltninger og indføre en sammenhængende landdistriktpolitik. Reformerne er sat i gang og videreføres i størstedelen af de europæiske markedsorganisationer (markafgrøder, oksekød, mælk, olivenolie og vin) med henblik på at forstærke konkurrenceevnen i Fællesskabets landbrugssektor, respekten for og beskyttelsen af miljøet samt forbrugernes sikkerhed. Kommissionen foreslår altså en forstærket og fornyet landdistriktpolitik med en større vægt lagt på de miljømæssige instrumenter inden for landbruget, som er med til at sikre en bæredygtig udvikling af landdistrikterne:

- > Ledsageforanstaltningerne, der i øjeblikket finansieres af EUGFL, Garantisektionen, vil sammen med ordningen for vanskeligt stillede regioner, vil blive anvendt horisontalt og gennemført decentralt.
- > Den nuværende fremgangsmåde med de integrerede udviklingsprogrammer fastholdes i regioner, der er støtteberettigede i henhold til mål nr. 1.
- > I regioner, der er støtteberettigede i henhold til det nye mål nr. 2, vil foranstaltningerne (de tidligere mål nr. 5a og 5b) blive finansieret af EUGFL, Garantisektionen som ledsageforanstaltninger. Disse foranstaltninger anvendes side om side med foranstaltninger finansieret af EFR, ESF og eventuelt FIUF i det samme program, inden for den region der er støtteberettiget i henhold til mål nr. 2.
- > I alle regioner, der ikke hører ind under de nye mål nr. 1 og 2, medfinansieres foranstaltninger til udvikling af landdistrikter, som skal ledsage og supplere markedspolitikkerne, af EUGFL, Garantisektionen. De omfatter alle former for støtteforanstaltninger til den strukturelle tilpasning og udviklingen af landdistrikter, som i øjeblikket medfinansieres af EUGFL, Udviklingssektionen. De vil blive anvendt horisontalt og decentralt i forskelligt omfang afhængig af den enkelte medlemsstat.

Udvidelsen

Som det sidste anbefaler Kommissionen, hvad angår udvidelsen, at Rådet indleder optagelsesforhandlinger med Cypern, Estland, Ungarn, Polen, Tjekkiet og Slovenien. Hvert af disse ansøgerlande optages i Unionen i takt med, at de overholder de yderligere krav, som Kommissionen fremsætter i de respektive udtalelser. Af de 275 milliarder ECU (i 1997-priser) der forventes øremærket til strukturfondene og samhørighedsfonden, foreslår Kommissionen at tildele 45 milliarder ECU til de nye medlemsstater. Før-optagelses hjælp, som skal trækkes fra dette beløb, iværksættes fra år 2000 med et fast årligt beløb på 1 milliard ECU. Det står klart, at problematikken omkring landdistrikterne for alle disse lande vil spille en vigtig rolle i fællesskabsinitiativerne. <

272 indlæg: et klart fremtidige udvikling

Det europæiske sammendrag af de 272 skriftlige indlæg, som Det Europæiske LEADER-Observatorium havde modtaget kort før kollokviet, repræsenterer et klart budskab til Kommissionen og Den Europæiske Union.

Yves Champetier og Gilda Farrell (Det Europæiske LEADER-Observatorium) præsenterer sammendraget af de skriftlige indlæg til kollokviet.

I sin planlægning af kollokviet bad kommissær Fischler lokalaktionsgrupperne og andre kollektive LEADER-aktører samt de nationale og regionale myndigheder, der er ansvarlige for gennemførelsen af LEADER II, om at bidrage til overvejelserne omkring det fremtidige fællesskabsinitiativ for udvikling af landdistrikter ved at svare på følgende tre spørgsmål:

- > Hvad er, set ud fra Deres praktiske erfaringer, LEADERs vigtigste bidrag, dels til Deres lokalområde og dels til politikerne til støtte for udvikling af landdistrikter?
- > Hvad har været de største vanskeligheder, De har mødt, både hvad angår gennemførelse på lokalniveau og institutionelle og administrative aspekter?
- > Hvad har De lært af disse erfaringer, og hvilke forslag har De til fremtidige initiativer?

I slutningen af oktober havde Det Europæiske LEADER-Observatorium modtaget 272 svar, som repræsenterede 244 lokalaktionsgrupper og andre kollektive aktører, hvilket svarer til mere end 30% af LEADER II-støttemodtagerne. Dertil kommer 24 besvarelser fra offentlige myndigheder, der er direkte berørt af initiativet, og fra nationale eller regionale foreninger af LEADER-grupper. Det Europæiske LEADER-Observatorium udarbejdede et europæisk sammendrag af disse bidrag, som blev præsenteret og derpå uddelt ved kollokviet [*]. Selvom besvarelserne godt kunne variere lidt fra land til land afhængigt af forholdene og landets specifikke problemer, var der ingen store modsigelser mellem landene og mellem de enkelte svar. Faktisk var det overraskende at se, hvor stor enigheden var. Bearbejdningen af svarene fra de femten medlemsstater viste et detaljeret billede indholdende et klart budskab den fremtidige udvikling af landdistrikter i Europa.

Et decentraliseret pionerprogram

Stort set alle indlæggene og alle landene vurderede 4 LEADER-bidrag som essentielle:

- > den decentraliserede, integrerede fremgangsmåde, som bygger på græsrodsprincippet ("bottom-up")
- > mobiliseringen af befolkningerne
- > sammenslutningen af de lokale aktører i et område
- > muligheden for at konkretisere latente idéer, der ikke havde eksisteret, hvis det ikke var for LEADER ("LEADER har gjort det muligt at realisere det, som mange lokale aktører drømte om, men ikke var i stand til pga. manglende midler", siger den italienske lokalaktionsgruppe Maiella Verde).

Man kan dog notere nogle stærke lande-bestemte karakteristika:

- > Overalt i Spanien lægges der vægt på den mentalitetsændring, som LEADER har muliggjort.
- > Hvad Frankrig angår, understregede de fleste det faktum, at LEADER havde samlet aktørerne omkring et bestemt lokalområde ("Ved at sammenholde deres erfaringer, arbejdsformer og aktivitetsområder har deltagerne kunnet anerkende hinandens forskelligheder i stedet for at konkurrere og de har kunnet se mulige komplementariteter", konstaterer den franske lokalaktionsgruppe Espace Cévenne).

budskab for den af landdistrikter i Europa

- > For Sveriges vedkommende anførte flertallet af grupperne åbningen mod andre landdistrikter, overførslen af erfaringer og til en vis grad også nye demokratiformer, som alt sammen er gjort muligt af lokale partnerskaber (*"LEADER er en øvelse i samarbejde, partnerskaber og demokrati. Men demokratiet er kun sikret, hvis det ydes kraftig støtte og føres ud i livet i dagligdagen"*, bemærker den svenske lokalaktionsgruppe Stad och Land - Hand i Hand).

Set under ét viser indlæggene, at LEADER-initiativet med sin integrerede fremgangsmåde baseret på grødsprincippet ikke blot har vist sig at være en meget hensigtsmæssig måde at skabe en økonomisk og social genoplivning af landdistrikterne, men har ligeledes bevirket, at der er fundet løsninger på reelle problemer, som vedrører opbygningen af Europa i sin helhed.

LEADER-metoden giver blandt andet mulighed for:

- > at knytte bånd, fremme borgernes deltagelse og udvikle det deltagende demokrati, blandt andet gennem oprettelsen af lokalaktionsgrupper
- > at finde en balance mellem selvstændigheden i aktionen og nødvendigheden af en vis forvaltning, uden at denne ødelægger lokale initiativer
- > nemmere at tilpasse opgaverne på de forskellige niveauer (lokalt, regionalt, nationalt, europæisk)
- > at kombinere diversitet (kulturer, initiativer osv.) og overordnet sammenhæng (fælles referencer, oprettelse af et dynamisk netværk for udveksling af erfaringer)
- > at vende op og ned på de traditionelle udviklingsmetoder, blandt andet ved påvise betydningen af "immaterielle investeringer"
- > på lang sigt at bekæmpe arbejdsløsheden ved hjælp af dette partnerskabs- og områdebaserede initiativ.

Kompleksitet

Selv med de radikale ændringer, som LEADER-fremgangsmåden har forårsaget i forholdene mellem den offentlige og den private sektor, mellem det lokale niveau og niveauer højere oppe, er den dog en del af en institutionel, administrativ, finansiel og lovgivningsmæssig sammenhæng, der ofte er dårligt tilpasset til denne type fremgangsmåde.

På lokalt niveau hænger de omtalte vanskeligheder sammen med landdistrikternes karakteristika (en dårligt tilpasset mentalitet og utilstrækkelig forberedelse blandt lokale aktører, lokale institutioners til tider negative indflydelse, støttemodtagernes mangel på midler, områdets strukturelle utilstrækkelighed - meget lav befolkningstæthed, for få unge mennesker, mangel på grundlæggende infrastrukturer).

Visse af de nævnte vanskeligheder var forbundet med selve LEADER-programmets udformning: For få finansielle midler, mangel på faglig ekspertise, lokalaktionsgruppernes særlige juridiske status, vanskeligheder med helt at forstå princippet i innovation.

Andre vanskeligheder syntes at være knyttet til de lokale, institutionelle rammer omkring LEADER-programmet. Problemer med koordinering med andre programmer, der ind imellem betragtes som "konkurrerende", problemer i visse lande med sammenhængen mellem lokalaktionsgruppernes "immaterielle" aktioner og lokale eller regionale institutioners materielle aktioner, stivhed i lokale strukturer.

Selv om LEADER-fremgangsmåden har overbevist mange institutionelle partnere og bredt sig til andre udviklingsprogrammer og -politikker på forskellige niveauer, er den alligevel i visse lande stødt på manglende forståelse og institutionelle og/eller administrative forhindringer, der har kunnet svække dens virkning.

Indlæggene afdækkede en række problemer, som skyldes modsætningen mellem den decentraliserede og tværsektorielle fremgangsmåde, som LEADER står for, og de eksisterende fremgangsmåder, der for de flestes vedkommende har en traditionel hierarkisk opbygning og er sektorielle: *"De myndigheder, hvis struktur er bygget op omkring én sektor, lader sig kun overtale til at deltage i integrerede og tværsektorielle projekter efter en stor indsats"* konstaterer lokalaktionsgruppen Vogelsberg (Tyskland).

Der kan konstateres et misforhold mellem nationale og/eller regionale myndigheders logik og den lokale dynamik, et misforhold der ind imellem understreges af den administrative inddeling af områderne, som ikke altid svarer til LEADERs inddeling. Mange har måttet konstatere manglende tilpasning til nationale og europæiske lovgivninger og procedurer.

Bureaukratiet og den træghed i den offentlige administration har været den største vanskelighed for LEADER II. I alle lande beklager man sig over for mange beslutningsniveauer, for stor kompleksitet (der på europæisk niveau tilskrives tilstedeværelsen af tre forskellige strukturfonde), manglende fleksibilitet og klarhed. —>

6 LEADERs i dialog med kommissær Fischler

Selvstændighed til lokalaktionsgrupperne, overførsel af LEADER-principper til andre programmer, finansiering af det fremtidige fællesskabsinitiativ osv. Plenarmødet mandag den 10. november gav seks LEADER-medarbejdere mulighed for at tale med kommissær Fischler om disse emner. Uddrag.

Angående lokalaktionsgruppernes selvstændighed og de lokale partnerskabers ansvar (spørgsmål fra Carmel Fox, lokalaktionsgruppen Ballyhoura, Irland):

Franz Fischler: "Partnerskabet er for mig at se et fundamentalt element i LEADER og i det fremtidige fællesskabsinitiativ omkring udvikling af landdistrikter (...). Projekterne skal udarbejdes ude i lokalsamfundene og ingen andre steder (...). Princippet om partnerskab bør ikke bare fastholdes, men også forstærkes."

Angående støtteordninger til diversificering af erhvervsaktiviteter (spørgsmål fra Malaquías Jiménez, lokalaktionsgruppen La Manchuela, Castilla La Mancha, Spanien):

F.F.: "Gennemførelsen af LEADERs hovedprincipper – partnerskab, lokalaktionsgruppernes selvstændighed, lokalbefolkningernes medvirken – sker på grundlag af en forvaltningsmodel, som kan styrkes ved hjælp af erfaringer udefra, men som skal tilpasses til de politisk-administrative forhold i hver region (...). LEADER er en slags laboratorium, som også skal være nyskabende på dette område (...). Laboratoriet har specielt til opgave at regulere nye forvaltningsmetoder."

Angående omfanget af den økonomiske støtte til lokalaktionsgrupperne (spørgsmål fra Sharon O'Hara, Developing Rural Enterprises, Nordirland, Det Forenede Kongerige):

F.F.: "I Agenda 2000 planlægges der en geografisk koncentrering af strukturfondene samt visse tematiske orienteringer (de tre fællesskabsinitiativer) (...). Hvad angår LEADER, bør man efter min mening sørge for, at de lokale programmer har en vis størrelse, så man kan nå ud til

et tilstrækkeligt antal personer (...). Man skal være klar over, at de principper, som LEADER står for, kan anvendes mere vidtftavnende inden for rammerne af udviklingspolitikker (...). For at parodiere udtrykket 'small is beautiful' lidt, vil jeg udtrykke det således: 'small is beautiful but it should also be powerful' (det er ingen skam at være lille, bare man også er stærk)."

Angående overførsel af LEADER-principperne til andre fællesskabsprogrammer (spørgsmål fra Georges Amanatidis, lokalaktionsgruppen Kozani, Vestmakedonien, Grækenland):

F.F.: "Man kan aldrig fuldstændigt og automatisk overføre en model (...). LEADER skal være et 'supermarked', hvor der handles med idéer, erfaringer, modeller, procedurer, hvor nationale og regionale myndigheder ofte burde gøre deres indkøb' (...). Det er vigtigt, at de ansvarlige myndigheder og regeringer ved, hvad der foregår i deres eget laboratorium (...). LEADER-erfaringerne bør ikke begrænses til de personer, der umiddelbart berøres, men bør også være kendt af almindelige mennesker og danne grundlag for en større debat (...). Jeg er overbevist om, at visse dele (af LEADER-erfaringerne) kan finde anvendelse på andre politiske områder i perioden 2000-2006."

Angående EUGFL, Garantisektionens muligheder for at finansiere investeringer i alle landdistriktsøkonomiens sektorer foruden de, der har direkte tilknytning til landbrug, landbrugsmiljø og fødevarerproduktion (spørgsmål fra Pierre Desrozier, lokalaktionsgruppen Millevaches, Limousin, Frankrig):

F.F.: "Landbrugsorganisationerne frygter, at der ikke længere vil være tilstrækkelige økonomiske midler til landbruget, hvis EUGFL, Garantisektionen skal anvendes til landdistrikternes udvikling (...), men jeg skal hermed understrege, at der ikke er nogen finansieringsproblemer (...). Ved at fastholde landbrugets retningslinier mht. udregningsmetode kan der finansieres nye udviklingsforanstaltninger for landdistrikterne for et samlet beløb på 1,9-2 milliarder ECU pr. år i perioden (...). Alle er enige om, at landbrugspolitikken skal ledsages af en politik for udvikling af landdistrikterne (...). Derfor er det også nødvendigt at finde midlerne til denne politik."

Angående den fremtidige politik for udvikling af landdistrikter og LEADERs tilgængelighed for alle Unionens landdistrikter (spørgsmål fra Helmut Pinggera, lokalaktionsgruppen Vinschgau/Val Venosta, Trentino - Alto Adige, Italien):

F.F.: "Af hensyn til forenkling og mere effektiv tildeling af ressourcer ønsker vi i fremtiden for hver region i Unionen kun ét 'program for udvikling af landdistrikter', som skal erstatte det store antal programmer, der findes i øjeblikket inden for landbrug og udvikling af landdistrikter (...). Dette program skal udarbejdes af regionerne selv, idet de hver især kun har én samtalepartner på europæisk niveau (...). Det andet spørgsmål, der melder sig, er, hvilke distrikter LEADER bliver tilgængelig for? Kun de nye mål nr. 1 og 2-regioner eller alle landdistrikter? Med risiko for at virke uhøflig, vil jeg overlade denne diskussion til jer her ved kollokviet (...). I løbet af i dag og i morgen skal fordele og ulemper ved en eventuel udvidelse af LEADER evalueres."

<

Fra venstre mod højre: Sharon O'Hara, Peter Zimmer, Franz Fischler, Jose Manuel Silva, Georges Amanatidis, Pierre Desrozier og Helmut Pinggera

Ofte er myndighederne tilbageholdende med at anerkende LEADERs fremgangsmåde. Der er store forskelle i fortolkningen af reglerne og metoderne regionerne imellem, da beslutningstagerne er for dårligt informeret om procedurerne.

Hvad angår de finansielle bestemmelser, blev der udtrykt misfornøjelse over manglen på forudbetaling, for strenge kriterier for godkendelse af udgifter, vanskeligheder med at få kompensation for frivilligt arbejde. Alle disse vanskeligheder har resulteret i store ørgelser og et effektivitetstab ved gennemførelsen af initiativet. Mange af deltagerne mener, at der bruges for meget tid på at administrere procedurerne og forholdene til overordnede niveauer, hvilket går ud over arbejdet ude i marken.

Generalisering, forenkling, uddybning

Næsten alle forslag er rettet mod en styrkelse af LEADER-principperne (det integrerede græsrodsprincip, oprettelse af lokale partnerskaber, tildeling af et samlet støttebeløb, der administreres lokalt, store immaterielle investeringer, overførsel af metodikker osv.) og en udbredelse af disse principper til andre programmer og andre niveauer.

Der ses her også, at alle de modtagne forslag hænger fint sammen og supplerer hinanden på en sådan måde, at det europæiske sammendrag af bidragene giver et ret præcist billede af forventningerne til fremtidige fællesskabsinitiativer omkring udvikling af landdistrikterne.

I alle indlæggene lægges der vægt på, at LEADER-initiativet videreføres, bekræftes og tilrettes.

- > Videreførelse: LEADER-fremgangsmåden skal videreføres, uanset om det bliver i form af et LEADER III eller et tilsvarende initiativ, som også er baseret på det integrerede græsrodsprincip. Der er stor enighed om principper som lokalt partnerskab, lokalaktionsgruppernes uafhængighed og helhedsfinansiering af den lokale handlingsplan. *"Hvis LEADER-initiativet uden videre afsluttedes i 1999, ville man ødelægge en dynamik, der er kommet godt i gang, og lokalbefolkningerne ville føle sig forrådt"* understreger lokalaktionsgruppen Oulujärvi (Finland).
- > Bekræftelse: for virkelig at bære frugt, bør anvendelsen af det integrerede græsrodsprincip koordineres med de højere beslutningslag. I visse af bidragene fra de regionale myndigheder foreslås det således, at de nuværende mål nr. 1, 5b og 6 eller det fremtidige mål nr. 2

Carmel Fox og Malquias Jiménez

Et nærbillede af "leaderne"

kommer til at omfatte en "lokaludviklingsdel", som skal videreføre LEADER-ånden og -ordningerne for at sikre, at LEADER og de øvrige mål-programmer er sammenhængende og komplementære. Mange af indlæggene indeholdt et ønske om:

- at reducere antallet af mellemliggende trin til kun at omfatte de mest nødvendige, blandt andet hvad angår de administrative funktioner. Derfor ønsker mange LEADER-grupper, at Kommissionen i højere grad skal inddrages i udførelsen af initiativet
 - at revidere procedurerne ud fra tre hovedprincipper: enkelhed, fleksibilitet og gennemsigtighed (*"Mellemorganisationernes deltagelse skal reduceres i den administrative fase, men ikke i forhandlings- og evalueringsfaserne"*, foreslår den spanske forening af LEADER-grupper)
 - at omdefinere visse europæiske, juridiske principper, der ikke er tilpasset behovene i den integrerede udvikling af landdistrikterne, blandt andet i mål nr. 1-regioner.
- > Tilretning: Der foreslås en række forbedringer på baggrund af erfaringerne fra LEADER I og LEADER II, herunder:
- at revidere tidsfristerne for at kunne ofre mere tid på planlægningen af programmerne
 - at undgå en pause mellem LEADER II og det nye initiativ
 - at forlænge programmets varighed
 - at differentiere midlerne i forhold til distrikternes udviklingsniveau ved at gøre det muligt i de udvalgte områder at gennemføre programmer, der kan tjene til eksempel, på et tilstrækkeligt økonomisk grundlag
 - at styrke de immaterielle investeringers centrale rolle ved at uddanne de personer, der er impliceret på lokalt niveau samt de lokale aktører og ved at udvikle samarbejdet mellem udviklingsnetværkene og lokalområderne. *"LEADER spiller en stadig større rolle i den direkte påvirkning af de fremtidige strategier. Det fungerer både som katalysator og som igangsætter"*, bekræfter lokalaktionsgruppen Antur Teifi (Wales, Det Forenede Kongerige). <

[*] Kan fås på fransk og engelsk ved henvendelse til Det Europæiske LEADER-Observatorium.

Stande, “Mødesteder”, “Fora”, “Cyber sp ...et interaktivt kollo

Udover plenarmøder og workshops, var der på kollokviet også et stort antal aktiviteter, som fremviste de europæiske landdistrikter som levende, initiativrige og hyggelige.

■ “Chefkokken” på den italienske LEADER-stand

Selv i denne lange november-weekend var turisterne mødt talstærkt frem. De hastede i retning af Grand-Place i Bruxelles på vej gennem parken ved kongrespalæet med et lakonisk LEADER-banner vejende ovenover. De havde ingen anelse om, at køldrene under den enorme og stolte bygning var omdannet til en rigtig “Ali Baba-hule”. Som modpol til en anden af den belgiske hovedstads turistattraktioner var kongrespalæet under kollokviet en slags “landdistrikternes Mini-Europa”, hvor hver af Unionens femten medlemsstater i dagens anledning havde opstillet en stand fyldt med lokale produkter fra deres LEADER-områder.

Når man spadserede omkring imellem standene på udstillingen, føltes det nærmest som en rejse igennem de europæiske landdistrikter. Og rejsen var oven i købet underholdende, fordi hver stand af markedsføringshensyn fremhævede de særlige karakteristika, ja ligefrem det repræsenterede lands stereotype image.

Den italienske stand kombinerede således på behørig vis gastronomiske produkter og brochurer om samfundsøkonomien, den græske stand havde elementer fra orientens basarer, den portugisiske fremviste ligeledes en imponerende blanding af fødevarer og håndværksprodukter, Frankrig havde genskabt en slags “bistro på landet”, Østrig præsenterede en lang række økologiske produkter, på den tyske stand uddeltes smagsprøver på en ny slags “æbleøl”, osv. osv.

LEADER-udstillingen afspejlede en vigtig målsætning for mange af kollokviets deltagere, nemlig at orientere om ens udviklingsaktion gennem et produkt, en service eller et konkret projekt. På kollokviets første mødedag (søndag, den 9. november) var der således 33 “Mødesteder”, hvor lokalaktionsgruppernes medarbejdere i små grupper af 20 personer kunne præsentere en aktion, som var repræsentativ for deres arbejde, og det var ofte denne aktion, som støtten var møntet på.

I løbet af den samme mødedag blev der desuden organiseret seks “fora”, som var navnet på en række mini-konferencer, der præsenterede LEADER i de forskellige medlemsstater, og initiativer fra en lang række af Europa-Kommissionens generaldirektorater til fordel for udviklingen af landdistrikterne. Det handlede om at skabe bedre kendskab til den samfundsøkonomiske og institutionelle sammenhæng og gennemførelsesbestemmelserne for LEADER i hver af landene i Unionen

■ Den tyske lokalaktionsgruppe **Bayerwalds** præsentation på Det Europæiske LEADER-Observatoriums stand

pace på landet”... kvium

og skabe bedre forståelse omkring de forskellige fællesskabspolitikker omkring udviklingen af landdistrikterne. Da en af de store målsætninger med kollokviet var at støtte iværksættelsen af tværnationale samarbejdsaktioner mellem LEADER-områderne (*se artikel herom*), fandtes der ligeledes et “samarbejdsområde”, der fyldte en større del af kongrespælet. Over 300 LEADER II-støttemodtagere kunne her møde potentielle partnere og fortælle om deres samarbejdsprojekt.

De få turister, der ikke havde så travlt og var mere nysgerrige end de øvrige besøgende, og som vovede sig inden for døren til kongrespælet, kunne ikke undgå at bemærke indgangen til “Cyberspace rural” (Cyberspace på landet), der tiltrak besøgende under hele kollokviet. Der var stillet 7 computere til rådighed for deltagerne, som ønskede at præsentere deres Web site, søge i databaser, sende e-mails eller blot surfe på Internettet fra

hjemmesiden “Rural Europe” [*]. Edb-manden Jean-Charles Nadé, der havde opsyn med Cyberspace-standen, anslår, at ca. 600 personer besøgte standen under kollokviet.

[*] Adresse: <http://www.rural-europe.aeidl.be>

*Der blev smagt på iberisk skinke
på den spanske LEADER-stand*

Tvørnationalt samarbejde: i højeste gear

De omkring 800 LEADER-støttemodtagere havde under kollokviet en enestående mulighed for at stifte bekendtskab med hinanden, og kollokviet blev startskuddet til initiativets tvørnationale samarbejdsdimension.

Det tvørnationale samarbejde var et af de tre store formål med kollokviet. Dette er helt naturligt, da gennemførelsen af LEADER i dag er meget fremskreden, og mange støttemodtagere har derfor nået det stade, hvor det kan være nyttigt at vende sig mod det tvørnationale niveau for at løse bestemte problemer eller bedre udnytte visse lokale ressourcer. Som kommissær Fischler sagde i sin åbningstale: *“Det er ofte kun via et sådant samarbejde, at man kan nå det antal personer, der skal til for at etablere et projekt. Samarbejdet er derfor ikke en luksus, men et vigtigt element i LEADER-projekternes vej til succes.”*

“Samarbejdsområdet”

- Et bestemt område, som i øvrigt var meget hyggeligt, var blevet indrettet for at hjælpe grupperne med at fastlægge behovet for samarbejde i deres område, finde passende partnere og udvikle de nødvendige aktioner. Samarbejdsområdet var konstrueret som en “One Stop Shop” for det tvørnationale samarbejde og kunne blandt andet tilbyde følgende tjenester:
- > individuelle møder på syv sprog med hjælpepersonale, der kunne bidrage til at fastlægge samarbejdsbehovene for den pågældende
 - > udpegning af mulige partnere ved søgning i forskellige databaser, f.eks. “Partner”-databasen der indeholdt alle

de forespørgsler, som var indløbet til Det Europæiske LEADER-Observatorium forud for kollokviet.

Der blev ligeledes afholdt 33 tematiske debatmøder med medarbejdere fra LEADER-grupper, som var interesseret i bestemte samarbejdsemner, inden for områder såsom håndværk, turisme til hest, gastronomisk turisme, udnyttelse af flodområder eller markedsføring af kastanier. Mere end 140 personer deltog i disse debatmøder.

Retningslinier

Formiddagen den 11. november var afsat til tvørnationalt samarbejde. Plenarmødet blev udnyttet til at fastlægge nogle retningslinier, der skulle lette gennemførelsen af samarbejdsprojekterne. Laurent Van Depoele fra GD VI gjorde således rede for, hvordan afsnit C af LEADER skulle gennemføres, og hvilke samarbejdsmuligheder der fandtes, herunder udveksling af god praksis, overførsel af knowhow og udarbejdelse af fælles projekter. Han sagde i øvrigt, at *“Kommissionens tjenester vil være klar til at foreslå en model for et standarddokument til præsentation af en tvørnational samarbejdsaktion, som kan anvendes i alle medlemsstaterne.”* Der blev ligeledes fremlagt nogle retningslinier for den tekniske bistand, som blev stillet til rådighed af Det Europæiske LEADER-Observatorium, og den nye metodeguide “Cooperation transnationale entre territoires ruraux” (tvørnationalt samarbejde mellem landdistrikter) blev kommenteret og omdelt til alle kollokviets deltagere.

Eksempler

De seks undersøgelser, som blev præsenteret under dette plenarmøde, viser den store bredde i udbuddet af samarbejdsprojekter, som kan gennemføres i LEADER-sammenhæng. Seamus O'Reilly, University of Cork (Irland), præsenterede fænomenet “Europæiske markedsføringscentre”, hvor 5 LEADER-grupper søger at markedsføre lokale produkter i en række store europæiske byer.

Gilberte Brémont fra lokalaktionsgruppen Préalpes Drômoises (Rhône-Alpes, Frankrig) fortalte om strategien bag “Via Mediterranea”, et netværk bestående af 10 middelhavsområder, der sammen har søgt at skabe og udbrede produkter knyttet til landturisme.

David Haworth (lokalaktionsgruppen Argyll & the Islands, Skotland, Det Forenede Kongerige) præsenterede

Laurent Van Depoele,
direktør for landdistriktsudviklingen (GD VI)

de projektet “The Saint’s Trail”, hvor hans egen gruppe og en irsk lokalaktionsgruppe har oprettet et netværk af vandrestier for turister på grundlag af de historiske bånd, der binder de to områder sammen, herunder de to klostre, som blev grundlagt af Sankt Colomba.

Antonio João Nunes-Realinho (lokalaktionsgruppen Raia Centro-Sul, Portugal) fortalte om netværket “A Raia / La Raia” bestående af 5 spanske og portugisiske foreninger, der ligger i samme område og arbejder for udviklingsfremme, og har iværksat en række tværnationale samarbejdsaktioner. Alva Carrasco Lera (lokalaktionsgruppen Montañ Palentina, Castilla-Leon, Spanien) beskrev et initiativ iværksat af 3 spanske, tyske og franske LEADER-grupper, der i deres respektive områder søger at etablere en såkaldt “cyclorail”, hvor man har mulighed for at køre på cykel på nedlagte eller meget lidt befærdede jernbanestrækninger.

Christian Ries fra lokalaktionsgruppen Clervaux-Vianden (Luxembourg) rundede denne række konkrete eksempler af med en præsentation af projektet “ToolIT”. Her søgte 3 LEADER-grupper fra Sverige, Skotland og Luxembourg at udvikle et fælles serviceudbud inden for distancearbejde.

En første statusopgørelse

Over 300 personer deltog på samarbejdsområdet. Der blev afholdt 183 individuelle møder, og 144 personer deltog i et af de tematiske debattmøder. Dette gjorde det muligt at formalisere ikke mindre end 210 samarbejdsforespørgsler, hvoraf 125 blev behandlet på stedet af Det Europæiske LEADER-Observatorium.

Over halvdelen af disse forespørgsler vedrører overførsel af knowhow mellem LEADER-støttemodtagere, 47 fælles udvikling af produkter og 32 fælles udnyttelse af den lokale natur- og kulturhistoriske arv. 9 har til formål at give adgang til en fælles udnyttelse af menneskelige og/eller materielle ressourcer, og 22 vedrører andre typer af projekter.

Blandt de mest hyppigt forekommende projekter kan nævnes fælles markedsføring af landbrugsfødevarer (f.eks. oprettelse af fælles mærker), udnyttelse af affald fra skovbrug, flodturisme, sportsfiskeri, genbrug af gamle jernbanestrækninger, den natur- og kulturhistoriske arv fra middelalderen, telematik og udvikling af multimedieværktøjer. Det skal tilføjes, at Spanien, Italien og Frankrig er de tre lande, der præsenterede det største antal projekter.

At dømme efter den succes, som kollokviet i Bruxelles havde med sit “samarbejdsområde”, vil man uden tvivl opleve en hastig udvikling af denne dimension, som spiller en central rolle i LEADER (der er afsat over 100 millioner ECU til formålet under afsnit C). <

Et af de 33 debattmøder om samarbejde

Beskæftigelse, livskvalitet, nærdemokrati, no

Alle facetter af LEADER -

Hver af de seks tema-workshops viste, at LEADER- fremgangs- måden, selv om den ind imellem godt kunne "forstyrre" den insti- tutionelle praksis, mere eller mindre står mål med udfordringerne i landdistrikterne.

De 6 work-shops, som blev afholdt samtidigt i løbet af eftermiddagen den 10. november, var med sikkerhed et af højdepunkterne på kollokviet. Man havde udvalgt seks temaer svarende til seks indsatsområder, som LEADER og landdistrikterne bør satse på:

- > Beskæftigelse (*workshop 1*) – et stort problem for Euro- pa pga. den vedvarende høje arbejdsløshed.
- > Livskvalitet, miljø- og landskabsbevarelse (*workshop 2*) – vigtige ingredienser i en bæredygtig udvikling, der søger at forene velfærd med økonomisk levedygtighed.

- > Nærdemokrati, deltagelse og ligestilling (*workshop 3*) – vigtige udfordringer og landvindinger for et program som LEADER, baseret på udvikling, der tager udgangs- punkt i grøsrødder og partnerskaber.
- > Innovation (*workshop 4*) – centralt element i LEADER, "redningsplanke" for landdistrikternes konkurrenceevne.
- > Nærhedsprincip og ansvarsfordeling i udførelsen (*workshop 5*) – LEADER II og det fremtidige fællesskabsiniti- ativs succes afhænger i væsentlig grad af indsatsen på disse områder.
- > solidaritet i landdistrikterne, åbenhed, samarbejde og netværk (*workshop 6*) – hovedelementer i "LEADER- filosofien", der bygger på udveksling af erfaring, know- how og god praksis imellem landdistrikter.

Formål

Hver workshop skulle ud fra sit tema og LEADER-grup- pernes erfaringer:

- > fremsætte forslag, der kan lette forskningen i og gen- nemførelsen af nye metoder inden for rammerne af Agenda 2000
- > udpege nye områder, som det fremtidige initiativ for udvikling af landdistrikter, skal fokusere på
- > definere de støtteordninger, procedurer, arbejdsrammer osv., der er nødvendige for at opnå en bedre styring af den pågældende problematik på lokalt niveau.

Udover disse overordnede formål havde hver workshop til opgave at:

- > udpege udfordringer og indsatsområder for det pågæl- dende tema
- > undersøge de særlige metoder og gennemførelsesbe- stemmelser som anvendes for LEADER
- > analysere og evaluere resultaterne af LEADER-metoden.

Et fælles udtryk

De efterfølgende tekster har til formål at gennemgå, hvad der foregik på de forskellige workshops. Der kan altid kun blive tale om et resume, da det er umuligt at gengive hele debatten og alle de diskussioner, som de mange deltagere (cirka 200 pr. workshop) førte i timevis.

Udover de helt indlysende punkter i artiklerne om hver

ærhedsprincip, innovation, netværk...

-fremgangsmåden

af de seks workshops er det værd at notere sig en række spørgsmål, der blev bragt på bane i de seks arbejdsgrupper, og som kaster yderligere lys over de overvejelser, som man gjorde sig under LEADER-kollokviet (nogle af disse blev fremlagt under plenarmødet af Heino von Meyer under hans sammendrag af, hvad der var foregået på de forskellige workshops):

- > Landdistrikternes forskelligheder er så store, at de somme tider er forvirrende.
- > Båndene mellem de forskellige landområder skal styrkes for være i overensstemmelse med alle indsatsområder.
- > Udfordringerne for Europas landdistrikter er også udfordringer for Europas byområder. Udviklingen i landdistrikterne angår ikke kun disses indbyggere – livskvalitet, miljø- og landskabsbeskyttelse og behov for rekreative områder er også eksempler på spørgsmål, der vedrører byområder. Byboerne skal derfor gøres bevidst om, hvad landområderne kan bidrage med til hele samfundet.
- > LEADER har bidraget til at skabe et nyt syn på Europas landdistrikter.
- > LEADER har bidraget til at sørge for, at den enkelte gruppe ikke står isoleret, og at grupperne taler med én stemme.
- > LEADER "folkeliggør Europa" og giver Unionen et bedre image på lokalt niveau.
- > LEADER-fremgangsmåden er ofte forstyrrende og "lokal-aktionsgrupperne nogle underlige fisk" for at anvende den metafor, som to af deltagerne brugte.
- > LEADER er godt nok baseret på et grøsrødsprincip i udviklingen af landdistrikterne, men man skal ikke glemme at initiativet er kommet "oppefra" og fortsat vil gøre det i fremtiden.
- > LEADER er en meget moderne politik, da der stort set ingen penge er til rådighed, nærmest en "homøopatisk politik". Det er derfor vigtigt at være nyskabende - om ikke andet for at kompensere for manglen på økonomiske midler.

Beskæftigelse: indirekte påvirkning

I en tid, hvor der i Den Europæiske Union er mere end 18 millioner arbejdsløse, er beskæftigelsen et stort problem, der selvfølgelig også angår landdistrikternes fremtid. Workshopen med titlen "Beskæftigelse og udvikling af landdistrikter – LEADER-metoden" havde til formål at evaluere LEADERs indflydelse, hvad angår oprettelse og bevaring af arbejdspladser og aktiviteter, med henblik på at udarbejde en række anbefalinger til det nye fællesskabsinitiativ.

Jobskabelse på en ny måde

Løsningen på beskæftigelsesproblemet i landdistrikterne skal ikke længere kun søges i de traditionelle strukturer, dvs. i private virksomheder eller i den offentlige sektor. Virksomhedernes muligheder for at ansætte nye medarbejdere modarbejdes af kravet om høj produktivitet og konkurrenceevne, og den offentlige sektor udsættes for omfattende nedskæringer i antallet af ansatte på grund af formindskede budgetter.

Til gengæld opstår der nye behov, der åbner for nye jobperspektiver. Men for at kunne udnytte dette skal helt andre strategier tages i anvendelse med udgangspunkt i de lokale menneskelige ressourcer, samt de fordele (naturlige ressourcer, andre praktiske fordele osv.) og ulemper som hvert enkelt område har.

Carola Bell fra den skotske lokalaktionsgruppe Western Isles, Skye & Lochalsh fortalte, hvordan LEADER har støttet oprettelsen af en center for distancearbejde, som indtil videre har skabt cirka 100 gode, nye arbejdspladser i forlagsbranchen: "Nye arbejdspladser i landdistrikterne skal ikke nødvendigvis kun tage udgangspunkt

■ De traditionelle sektorer kan også skabe arbejdspladser – bearbejdning af olivenolie [Préalpes Drômoises, Frankrig]

i fortiden, men også i fremtiden – det skal være moderne arbejdspladser, som lever op til områdets behov og beboernes forventninger”.

Hovedformålet med LEADER er ikke direkte beskæftigelsesfremme, men ved at gøre partnerskaber og grødsprincippet til væsentlige bestanddele i udførelsen af aktioner har LEADER åbnet for nye løsningsperspektiver omkring arbejde. Støtte til lokale initiativer og enighed mellem partnere betragtes i LEADER-områder som gode muligheder for at frembringe og ledsage nye aktiviteter, som med tiden gør det muligt at bevare eksisterende arbejdspladser og give landbefolkningerne nye indtægtskilder og jobmuligheder.

Mikrovirksomheder

LEADER har altså haft en indirekte indvirkning på beskæftigelsen, hvilket er foregået inden for rammerne af projekter, der ofte ikke er omfattet af klassiske programmer. *“De projekter, vi støtter”,* fortalte Tommaso Marsano fra lokalaktionsgruppen Capo Santa Maria di Leuca (Italien), *“bliver først og fremmest holdt i gang af entusiastiske mennesker, der har lyst til at tage fat og som før LEADER ikke havde adgang til fælleskabsfinansiering”.*

LEADER er rettet mod mikrovirksomheder og mikroaktiviteter, som kombineret med forskellige arbejdsorganisationsformer (selvstændig, deltidsarbejde, sæsonarbejde) på én og samme tid kan sikre større forskellighed og større stabilitet i landbefolkningens indtægter. Faktisk har næsten halvdelen af Unionens landmænd anden beskæftigelse ved siden af.

LEADER-partnernes mission er at finde og udnytte hidtil uudnyttede ressourcer, f. eks. identitet eller andre praktiske fordele. Det handler om at organisere udbud og efterspørgsel af nye produkter og tjenesteydelser og derved bidrage til at skabe levedygtige aktiviteter på det økonomiske plan og i sidste ende arbejdspladser og en bedre livskvalitet for lokalbefolkningerne. Uddannelse er naturligvis et vigtigt element i denne fremgangsmåde. Men også på dette område har de traditionelle fremgangsmåder vist sig at have en begrænset rækkevidde, og der skal udtænkes nye måder at uddanne folk på, især fordi, som Michel Laine fra GD V understregede, *“der kan være en kløft mellem de eksisterende kompetencer og de, der virkelig er brug for, og mellem de nuværende kompetencer og de, der bliver brug for om 10 år.”*

Bånd

Erfaringerne fra LEADER viser, at jobskabelse i landdistrikter er et langstrakt projekt, som man kun langsomt ser resultaterne af. Det handler ikke kun om økonomisk bistand. Før jobbene er skabt, er der mange faser, man skal igennem: informationsfaser, mobilisering af aktører, opdagelse af specifikke, lokale aktiver, hjælp til udvikling af nye idéer, netværkssamarbejde mellem iværksættere, ny enighed mellem den offentlige og den private sektor, osv. Michel Laine henviste til de regionale beskæftigelsespakter og bemærkede, at *“hvorvidt iværksætterånden bliver en succes afhænger mindre af foranstaltningernes indhold end af, hvordan de tænkes udført. (...) Der skal først og fremmest mellem forskellige befolkningsgrupper knyttes de nødvendige bånd for at opnå en social samhørighed, der kan bidrage til at løse beskæftigelsesproblemerne”.*

Andre argumenter taler for inddragelse af forskellige befolkningsgrupper. De mange forskellige, nye aktiviteter i landdistrikterne åbner for eksempel for nye perspektiver for kvinderne. Produktionen i landbruget omfatter traditionelt aktiviteter, som varetages af landmanden, men så snart landbruget går i retning af for eksempel landturisme og markedsføring af gårdprodukter, får landmandens kone en langt større rolle. Specifikke aktioner bør rettes mod problemer vedrørende ligestilling og unges integration på arbejdsmarkedet. LEADER støtter og ledsager dette, knytter bånd mellem aktører og sektorer og letter samarbejdet.

Workshop-deltagernes konklusion var, at man skal:

- > holde fast LEADERs grødsprincippet på beskæftigelsesområdet ved at opmuntre til iværksættelse
- > bevare den tværsektorielle fremgangsmåde, som er nødvendig for diversificeringen af aktiviteterne
- > fortsætte med at opprioritere de immaterielle investeringer og de “bløde” økonomiske støtteordninger, som supplerer andre investeringer og ofte har større multiplikatoreffekt end de tunge investeringer. <

Livskvalitet, miljø og landskabsbevarelse: beskytte og udnytte på én gang

Livskvalitet i landområder – det er vigtigt at drage fordel af lokalmiljøet og den natur- kulturhistoriske arv

Denne workshop dækkede nogle områder, hvor der er meget på spil – miljø, livskvalitet og landskabsbevarelse, for som Ritva Partanen fra lokalaktionsgruppen RaJuPussu (Finland) meget fint udtrykte det under sin præsentation af den udviklingsproces, der er i gang i dette afsidesliggende og tyndt befolkede område: *“Livskvaliteten dækker både over luft-, vand- og landskabskvalitet samt tjenesteydelser, der passer til befolkningens behov.”*

Fire meget forskellige elementer udgør en vigtig del af livskvaliteten i landområderne:

- > styrkelse af de sociale bånd
- > udnyttelse af det lokale miljø og den natur- og kulturhistoriske arv
- > adgang til information, uddannelse og beskæftigelse
- > udbud af lokale serviceydelser

Bæredygtig udvikling

Det vigtigste spørgsmål er dog landområdernes økonomiske levedygtighed, for *“selv en nok så smuk region forlades, når der ikke er tilstrækkeligt med erhvervsmæssige aktiviteter”*, bemærkede en af deltagerne.

Den bæredygtige udvikling er derfor af afgørende betydning. Bæredygtighed som begreb betragtes anderledes og mere end blot simpel miljøbeskyttelse. Den dækker over en dynamisk økonomisk effektivitet, social samhørighed og respekt for miljø, dyre- og plantearter og landskaber.

Det er ikke nemt at forene alle disse elementer. Det drejer sig tiest om at finde balancen mellem to, ofte tilsyneladende modpoler: *“Vi er tvunget til sælge ud af de naturlige ressourcer for at beskytte dem”*, siger Reinhard Lechner fra lokalaktionsgruppen Bregenzerwald (Østrig).

Deltagerne i arbejdsgruppen understregede vigtigheden af at gennemføre aktioner, hvor befolkningen uddannes i og bevidstgøres om miljø: *“Miljøbeskyttelse betragtes stadig alt for ofte som en trussel mod erhvervslivet”*, fortæller Jacqui Cuff fra den ornitologiske fond, Bird-life International.

Miljø som løftestang

Mange LEADER-grupper har dog medvirket til at omdanne de eksisterende eller potentielle konflikter til positivt samarbejde. De mest oplagte eksempler vedrører de lokalaktionsgrupper, som virker i beskyttede områder, hvad enten det drejer sig om national- eller regionalparker eller biosfære-reservater. Disse lokalaktionsgrupper har held med at gøre miljøbeskyttelse og restaurering af den natur- og kulturhistoriske arv til et aktiv eller endog en løftestang for udviklingen i det pågældende område, idet området tilskyndes til omdannelse af landbrugs- eller håndværksprodukter, til turisme osv., og idet der skabes stillinger til højtuddannede i forbindelse med forskning og evaluering på miljøområdet. De giver alle sammen mulighed for, at *“de økonomiske aktiviteter kan tjene befolkningen og begrænse hjerneflugten fra landområderne”*, understregede et medlem af lokalaktionsgruppen i Aragón (Spanien).

Siden 1992 har den samlede LEADER-fremgangsmåde ikke blot gjort det muligt at forbedre ressourceadministrationen og landskabernes kvalitet, men også de pågældende lokale aktørers uddannelse og kvalifikationer, hvilket har resulteret i meget professionelle udviklingsplaner. Christian Anz fra GD VI anførte, at *“LEADER har gjort landområderne multifunktionelle, og LEADER-filosofien burde udbredes til andre fællesskabsprogrammer.”*

Tjenesteydelser

Mere generelt bidrager LEADER til at opretholde lokal-samfundene i landområderne ved at udnytte den lokale identitet og kultur, ved at bekæmpe udelukkelse og også ved at sikre en balance mellem know-how, hensigtsmæssighed og de forskellige befolkningskategoriers behov.

Hvad angår disse behov så var et af hovedspørgsmålene blandt deltagerne i workshoppen udbuddet af offentlige og private serviceydelser samt effektiv anvendelse af ny teknologi. *“I afsides liggende områder er den moderne kommunikationsteknologi altafgørende for at mindske isolationsfølelsen og fastholde befolkningen i området”*, sagde repræsentanten fra South West Limerick-gruppen (Irland). Men ifølge workshop-deltagerne er det imidlertid en sektor, hvor LEADER indtil nu ikke har gjort sig tilstrækkeligt gældende. På dette område bør strategierne og kriterierne for støtteberettigelse under programmet gennemgås med henblik på bedre at drage fordel af en sektor, som indeholder mange beskæftigelsesmuligheder.

Kvalitet

Hvad angår tilpasning og diversificering i udnyttelsen af lokalmiljø, landskaber og naturlige ressourcer har LEADERs innovationsprogrammer for landområderne opstillet nogle muligheder. Men det er dog nødvendigt at uddybe forholdet mellem udviklingspolitik og miljøpolitik og tage større hensyn til lokalmiljø og landskaber i de aktiviteter, som LEADER-initiativet støtter.

Der blev ved workshoppen ligeledes ytret ønske om, at LEADER skal bevare sin eksperimentelle natur – programmets eksperimentelle fremgangsmåde muliggør en stor fleksibilitet i interventionerne for at opfylde et mål, der er lige så komplekst, som det er ambitiøst – nemlig en bæredygtig udvikling.

En anden konklusion, som har at gøre med hele LEADER-metoden, vedrører kvaliteten: *“De høje kvalitetskriterier, der sigtes efter, hvad angår miljø, bør udbredes til hele udviklingsaktionen,” blev der sagt i et oplæg, “iværksætterkvalitet, partnerskabskvalitet, projekt-kvalitet, innovationskvalitet, osv.” <*

Nærdemokrati, deltagelse og ligestilling

I modsætning til de to foregående handlede det i denne workshop mere om de midler, der skal anvendes – demokrati, lokal deltagelse, ligestilling – end om de mål der skal nås – beskæftigelse, livskvalitet, bæredygtig udvikling.

Lokalbefolkningernes deltagelse og den sociale og økonomiske samhørighed er rent faktisk hovedbestanddelene i en afbalanceret og bæredygtig udvikling på lang sigt. Joan Asby fra lokalaktionsgruppen South Pembrokeshire (Det Forenede Kongerige) mener at, *“en udviklingsproces, der kun inddrager lokale institutionelle aktører og erhvervsfolk, ville være ufrugtbar. Betingelserne skal være sådan, at så mange personer som muligt, unge og gamle, mænd og kvinder, mobiliseres, hele vejen igennem processen.”*

Nye holdninger

LEADER har i forbindelse med udarbejdelsen af en fælles strategi for landdistriktsudvikling stillet krav om, at partnerskaber skal være så brede som muligt, og har haft en afgørende indflydelse på aktørerne i landdistrikterne, både institutionelle og private. Desuden banede opprioriteringen af igangsætterrollen vejen for de forskellige lokale aktørers deltagelse og satte skub i etableringen af en række informations- og uddannelsesaktiviteter. Disse resulterede i en forbedring af udviklingsperspektiverne ved hjælp af de forskellige lokalaktionsgruppers mangeartede idéer, synspunkter og forhåbninger.

LEADERs værditilvækst på dette punkt lader sig vanskeligt opgøre på kort sigt. Hvor den tekniske og økonomiske assistance kan måles, er det svært at sætte tal på lokalbefolkningernes engagement, nye arbejdsmetoder i partnerskaber, fornyet bevidsthed om den “sociale kløft” i de berørte områder. Men alle disse elementer har især bidraget til at forstærke demokratiet og ligestillingen på lokalt niveau.

LEADER-finansiering og frivilligt arbejde – bygning af multiaktivitetscenter i Tollebeek [Flevoland, Nederlandene]

Den Europæiske Unions landdistrikter er synligt forskellige fra hinanden, hvad angår organisationen af den sociale struktur, af meningstilkendegivelser og af forholdet mellem institutioner og borgere. Workshop-deltagerne havde bemærket sig disse forskelle og spurgte endvidere *“Hvad er den ideelle størrelse for et distrikt, hvis demokratiet skal fungere optimalt?”* (Thomas Schaumborg, lokalaktionsgruppen Vogelsberg, Tyskland).

Denne forskellighed, som er et af landdistrikternes mest værdifulde karakteristika, kræver fleksible strategier og kan medføre, at der opstår problemer i anvendelsen af de europæiske politikker og i udførelsen af programmer som LEADER. Derfor har det for visse områder været nødvendigt at starte udviklingsprocessen med igangsætningsmetoder, der er helt elementære på grund af den hensygnende sociale struktur. Andre steder har igangsætningen gjort det muligt at forbedre kvaliteten væsentligt i de eksisterende aktiviteter. Endvidere har indførelsen af nye praktikker i visse områder ofte resulteret i nye fælles arbejdsvaner, mens den *“sektorielle”* tænkemåde stadig dominerer i andre.

Nye praktikker

Oftentimes har LEADER-partnerskabet haft en positiv indvirkning på de almindelige institutionelle praktikker. Således er rådgivning med de forskellige interesserede parter og enighed mellem partnere i højere og højere grad blevet en integreret del af den *“normale”* projektadministration. Nu ønsker flere LEADER-grupper en større selvstændighed i udarbejdelsen og gennemførelsen af lokale udviklingsstrategier, og de ønsker at få mere indflydelse på de eksterne beslutninger, der kan berøre deres område.

Disse procedurer stiller andre krav til den måde, de lokale aktører enes og samarbejder på. I sin beretning om erfaringerne fra lokalaktionsgruppen Ouest Aveyron (Midi-Pyrénées, Frankrig) og de drøftelser, der har fundet sted i det franske netværk *“Sol et Civilisation”* (Jord og civilisation), så Raymond Lacombe fornyelsen af de lokale praktikker som opdelt i fire: *“Områdernes organisation skal fornyes (genoplivning af brugen af begrebet “egn”), nye partnerskabs- og netværkaktiviteter (oprettelse af arbejdsgrupper, der består af forskellige aktører), beslutningsprocesser skal tilpasses (samle iværksættergruppen, de der finansierer og lokalaktionsgruppen) og begrebet ‘kontrakt’ mellem områdets myndigheder og aktører skal gives et nyt indhold (...) Forholdet er ikke længere et hierarkisk eller et ansøger/bidrager forhold, men derimod ligeværdigt. Også her ser vi et demokratisk satsningsområde.”*

Demokrati, deltagelse og ligestilling medfører blandt andet en større hensyntagen til de nye former for udelukkelse og utilstrækkelig adgang til ressourcer og muligheder. LEADER-programmerne har bidraget til en begyndende ny ligevægt, enten på lokalt niveau eller mod vanskeligt stillede befolkningsgrupper. Det er imidlertid strengt nødvendigt at uddybe dette forhold mellem udviklingspolitik og berigelse af de demokratiske arbejdsformer samtidig med, at begrebet ligestilling i den tænkning og i deltagelsen i de aktiviteter, der støttes af LEADER-initiativet.

Workshoppen konkluderede, at LEADER havde foranlediget en ny opfattelse af begrebet *“landdistrikter”*. Initiativet har udløst en aktivitetsskabende dynamik og mobilisering, også blandt befolkninger eller befolkningsgrupper, som havde afstået fra at tage del i udviklingen eller endda fra at erkende eksistensen af et potentiale i deres område.

LEADER har gjort det muligt at skabe nye relationer mellem de forskellige kategorier af lokalbefolkninger, mellem den offentlige og den private sektor og foreningslivet og mellem de forskellige myndighedsinstanser.

One stop shop

Hvad angår det fremtidige fællesskabsinitiativ, er det nødvendigt at sikre og fastholde en vis fleksibilitet, så man kan opnå den størst mulige lokale deltagelse af såvel kvinder som mænd. Til det formål anbefaler workshoppen, at der bevilges en samlet støtte, selv om denne løsning ofte skaber problemer i anvendelsen. Derfor skal ordningen forenkles og overensstemmelsen med de nationale og især regionale myndigheders regler og ordninger kontrolleres, for i visse regioner har det, der skulle simplificere gennemførelsen af LEADER, i stedet gjort det hele mere kompliceret.

Mange talte i deres indlæg for *“one stop shop”*-ordningen, der ved at kanalisere støttemidlerne ud på lokalt niveau kun fordrer ét sæt regler, så de lokale grupper slipper for at forhandle med tre forskellige europæiske fonde, og derfor skrive tre rapporter, osv. <

Nærhedsprincip og ansvar. Hvordan skal de forskellige niveauer hænge sammen?

Denne workshop havde deltagelse af mange repræsentanter fra institutioner og nationale og regionale myndigheder og handlede om nærhedsprincippet og det "lodrette partnerskab". Formålet var at diskutere hvilket ansvarsniveau

– lokalt, regionalt, nationalt, europæisk – der er mest velegnet til at maksimere "LEADER-effekten".

Magtfordeling

Det må først og fremmest konstateres, at alt afhænger af magtfordelingen og den administrative tradition i det enkelte land. Dertil kommer de ofte meget store forskelle i den anvendte terminologi og begrebsverden. Det bidrog til at gøre det vanskeligt at nå frem til nogen endelig konklusion ved afslutningen af workshoppen.

LEADER, der somme tider af de højere myndigheder betragtes som en trussel, er blevet konfronteret med institutionel stivhed og utilstrækkelighed. *"De finansielle og administrative samtalepartnere har en forkert opfattelse af lokaludviklingskulturen. LEADER mister sin troværdighed som følge af den måde, den administreres på",* beklagede en fransk lokalaktionsgruppemedarbejder sig.

Der har ofte været forsinkelser. Niedersachsen-Carrefour konstaterer således, at forundersøgelsen af en sag kan tage helt op til tre år. Men *"i mellemtiden vil forudsætningerne for projektet have udviklet sig og man risikerer, at den oprindelige forespørgsel ikke længere svarer til denne udvikling."*

Der skal ligeledes findes en god balance imellem kravene om udførelsen af projekterne på lokalt niveau og de begrænsninger, som man finder i enhver administration af offentlige midler på regionalt, nationalt og/eller europæisk niveau.

LEADER-grupperne oplever ofte en manglende samordning mellem disse forskellige niveauer. Så når det for eksempel allerede kan være svært at koordinere de tre strukturfondes intervention på europæisk plan, hvordan kan man så forvente, at lokale grupper skal gøre det? Hvert enkelt niveau har derfor behov for at forbedre sin administration. *"Folk ved, hvad de vil. Det er op til os at sætte os ind i samspillet mellem de forskellige offentlige kasser",* sagde Anthony Leddy fra lokalaktionsgruppen Cavan-Monaghan (Irland) om ansvaret på lokalt niveau.

Model

Selv om LEADER-metoden virker "forstyrrende" på nogle institutioner, er den dog ikke kun blevet mødt med ligegyldighed og modstand. Tværtimod har den nogle gange fået konkurrence. José Emilio Guerrero, repræsentant fra Andalusien understregede det faktum, at LEADER har stort potentiale på det sociale område. Med LEADER som forbillede udvikles der i øjeblikket i Andalusien "strategiske regionalplaner" baseret på mobilisering af befolkningen. Mikael Lindau fra det svenske kontor for landdistriktsudvikling (Glesbygdsverket) understregede blandt andet den reformerende virkning, initiativet har haft på nationalt niveau – i Sverige diskuterer man i øjeblikket en reform, hvis resultat kan blive en tværsektoriel fremgangsmåde i alle offentlige interventioner omkring udvikling af landdistrikter og lokalplanlægning.

For Michel Cadot fra kontoret for lokalplanlægning (DATAR, Frankrig) er LEADER først og fremmest en *"vigtig metode"*. Derudover havde han nogle forslag til de fremtidige tendenser: *"forstærke græsrodsprincippet blandt andet ved hjælp af beskæftigelsesfremmende 'lokaliserings'-aktioner og gennem forenkling af de administrative krav (...) prioritere landdistriktsudvikling i lokalplanlægningen (...) bevare LEADERs eksperimentelle karakter."*

Samhørighed

For Jean-Charles Leygues fra Generaldirektoratet "Regionalpolitik og Samhørighed" (GD XVI), løses ikke alle problemer ved at lade alt foregå på lokalt niveau. Han mener, at det, der skal til, er en klarere ansvarsfordeling og en arbejdsmetode, der hænger bedre sammen i forhold til det berørte regionale niveau.

Det er også vigtigt, at LEADER indarbejdes i en integreret fremgangsmåde i lokalområdet, hvilket rejser spørgsmålet om forholdet mellem land og by. Samtidig er det nødvendigt nøjere at sammenholde komplementariteterne med programplanlægningen – *"hvilken indflydelse har LEADER på redskaberne til programfastlæggelse og vice-versa?"*

Hvad det angår, sagde Jean-Charles Leygues, at GD XVI var i gang med at undersøge nye procedurer, der i højere grad er baseret på refunderingsprincippet end på forudbetalingsprincippet.

Wim van Gelder fra Regionsudvalget sagde, at det var ønskeligt, at landdistriktspolitikkerne udvides til alle landdistrikterne, ud over strukturfondenes typologi: *"Det forsøgslaboratorium, som LEADER udgør, skulle således kunne sættes i værk i alle Europas regioner".*

Forenkling

Ifølge Laurent Van Depoele (GD VI) skulle tre nøgleord kunne inspirere til udarbejdelsen af det fremtidige fællesskabsinitiativ: "klarhed", "forenkling", "fleksibilitet".

Spørgsmålet om nærhedsprincippet kan ikke bare alene lægges ud på lokalt niveau. Det gælder om at udpege det bedst egnede niveau i forhold til de opgaver, der skal udføres: planlægningen skal finde sted på det laveste niveau, tættest på området. *"Hvad angår planlægningen", sagde han, "skal fremgangsmåden planlægges ud fra et 'fotografi' af distriktet. Der skal defineres nogle målsætninger og en strategi. Kommissionens rolle er ikke at planlægge ex nihilo, men at skabe sammenhæng i planlægningen i hele Unionen".*

Ifølge Laurent Van Depoele skal interventionsniveauerne forenkles. Hvad angår aktørernes medvirken, skal

man huske på, at ansvaret er opdelt i LEADER, og derfor skal partnerskaberne afdækkes, hvilket giver anledning til diskussion af magtfordelingen. *"Det store spørgsmål, der rejses i Agenda 2000, om fremtiden, drejer sig om at få overensstemmelse imellem et tværsektorielt landbrug og udviklingen i landdistrikterne."*

Der var ved workshoppens afslutning enighed om flere anbefalinger. Det er vigtigt at etablere en ansvarsdeling, der:

- > sikrer lokal deltagelse
- > forbedrer sammenhængen og komplementariteten mellem LEADER og de store strukturelle finansieringspolitikker
- > iværksætter en ny områdespecifik udviklingsstrategi, som er hævet over konflikterne mellem lokal og regional, landdistrikt og landbrug (*"LEADER har givet anledning til stor mistænksomhed blandt de traditionelle aktører i landdistrikterne, for eksempel landmændene"*, beklagede en af deltagerne fra Extremadura). Alle parter bør erkende de fælles fordele ved en sådan strategi. Ingen her er 100% modstandere: "landdistrikt" betyder hverken "anti-by" eller "anti-landbrug". De fremtidige løsninger afhænger af, at der etableres en god balance mellem de til tider modsatrettede interesser, og at man arbejder for fælles målsætninger omkring udvikling af landdistrikter. Kvalitets-chartre, Frankrigs "Landdistrikts-chartre" og andre lignende ordninger er eksempler på denne fremgangsmåde.

Laurent Van Depoele (Europa-Kommissionen), Anthony Leddy (LEADER Cavan-Monaghan, Irland), Mikael Lindau (Glesbygdsværket, Sverige) og José Emilio Guerrero (den andalusiske regering, Spanien)

Teknologisk og lokal nytænkning

“LEADER er et meget koncentreret gødningsmiddel.” Josef Mayerhofer fra det østrigske udviklingskontor Waldviertel Management brugte en lang landbrugs-metafor til at beskrive vigtigheden af initiativtagning og af, at der tages hensyn til udviklingsprocessens varighed og trinvis fremgangsmåde.

I workshoppen der handlede om *“differentierede innovationsstrategier”* understregedes det fra starten, at begrebet innovation i landdistrikterne først og fremmest dækker over en proces. Den strækker sig lige fra nødvendigheden af *“en gruppe med et projekt og en vision”* (Fritz Witteman, lokalaktionsgruppen Oberes Altmühltal-Mittelfranken, Tyskland) til *“høsten”* og markedsføringen af nye produkter og tjenesteydelser.

Helhedsbetragtning

Jean-Marc Schlick lagde vægt på helhedsbetragtningen i forbindelse med innovation i landdistrikter med udgangspunkt i et projekt fra sit hjemdistrikt Haut-Allier (Frankrig) omhandlende udnyttelse af laks: *“Innovation indgår allerede i formålet med projektet. Det er helheden, hele kombinationen af tværgående aktioner, der bidrager til dets gennemførelse, som skal være nyskabende, også selv om de hver for sig ikke er nyskabende.”* I lighed med andre talere bemærkede han desuden, at innovation kan skabe vanskeligheder (man støder for eksempel imod korporativ-systemet), at man er nødt til at tage risici, og at aktørerne gøres bevidste om deres ansvar igennem hele processen. Innovation får også ofte indflydelse på områder, der umiddelbart ligger langt fra hovedformålet: *“En nyskabende aktion kan være et glimrende middel til at ‘folkeliggøre Europa’. Vores tværnationale projekt “Ecorail” (brug af gamle jernbanespor til cykelture), som blev iværksat sammen med spanske og tyske partnere, førte ude i landsbyerne til en lang række kulturelle og festlige projekter mellem de tre lande.”*

En teknologisk nyskabelse til fritidsaktiviteter – cyclorail'en i LEADER-området **Montaña Palentina** [Spanien]

LEADER og den teknologiske forskning og udvikling

Efter at have analyseret innovation som proces talte deltagerne i workshoppen om de forbindelser og åbenbare modsætninger, der eksisterer eller kan eksistere mellem innovation set fra landdistriktets synspunkt og innovation set fra virksomhedernes synspunkt. Philippe Galiay fra GD XII ("Videnskabelig forskning") sammenlignede blandt andet den fremgangsmåde, der er anvendt i *"Den første innovationsplan i Europa"* udgivet af Europa-Kommissionen, og den fremgangsmåde, der er anvendt i LEADER: *"I Kommissionens fortolkning er kilden til innovation markedet, hvor den hos LEADER er individet, den lokale aktør... I det første tilfælde er analysemetoderne økonomiske, i det andet er de sociologiske. De løsninger, man finder frem til, er heller ikke de samme: i innovationsplanen er de makroøkonomiske, i LEADER er de 'mikro' - på niveau med mennesket."*

Men de to fremgangsmåder er kun modstridende på overfladen. For at kunne være konkurrencedygtige og samtidig kombinere de to fremgangsmåder med den lokale knowhow er landdistrikterne også nødt til at deltage i den teknologiske forskning og udvikling. Der er altså mange komplementære elementer mellem innovationen i landdistrikterne og den teknologiske forskning, og disse kan endda kombineres, når det gælder den økonomiske bistand. Som flere af talerne fremhævede, ville det være hensigtsmæssigt, hvis europæiske forskningspenge ofte kunne lægges oven i LEADER-støtten.

I debatten om teknologisk forskning og udvikling og innovation i landdistrikterne deltog blandt andet Angel de Prado Herrera, en medarbejder fra lokalaktionsgruppen Sierra de Béjar y Sierra de Francia, som fortalte, hvordan man i dette meget vanskeligt stillede landdistrikt i Spanien havde løst problemet med behandling af affald fra olivenolieproduktion med støtte fra LEADER-gruppens og Valladolid universitetet. *"Vi fandt hurtigt en løsning på et problem, som det endnu ikke var lykkedes store multinationale selskaber at løse. Vi har endda nu et verdensomspændende patent på et system til rensning og udnyttelse af affald."*

Dette indlæg gav Jacques Burtin fra GD VI's forskningsafdeling anledning til at bemærke, at *"landdistrikterne kan sagtens være nyskabende, selv de mest vanskeligt stillede distrikter"*. Og han tilføjede: *"Innovation i landdistrikter omfatter både sociale, organisatoriske og partnerskabsmæssige elementer. Det er hele området, som skal være med til at virke nyskabende og udvikle. Lad os ikke lave en modsætning, hvor der ingen modsætning er, nemlig mellem innovation i landdistrikterne og den 'klassiske', teknologiske innovation... Man skal heller ikke 'forny bare for fornyelsens skyld'. Enhver innovation bør følges op og have et veldefineret formål."*

Ifølge Jacques Burtin er de spørgsmål, man bør stille sig selv netop *"Hvordan kan man kombinere den teknologiske, nyskabende ordning med LEADER-ordningen? Hvordan kan det fremtidige fællesskabsinitiativ forbedres for at lette innovationen i landdistrikterne? Hvordan kan man bedre tage hensyn til risiciene i de støtteinstrumenter for innovation, der er LEADERs 'visitkort' og vigtigste værditilvækst?"*

"Delikatesseforretning for innovation"

"Innovation er kombinationen af lokal idérigdom og systematiseret knowhow" konkluderede ordføreren fra Det Europæiske LEADER-Observatorium, Gilda Farrell. *"Hvordan kan den teknologiske forskning og udvikling bringes nærmere landdistrikterne og navnlig de mest vanskeligt stillede distrikter? Man kan konstatere, at de lokale producenter hurtigt finder løsninger der, hvor forskning og udvikling er en del af lokalmiljøet, som for eksempel i Norditalien... Kunne visse fælles tekniske problemer ikke på samme måde løses af et niveau, der er overordnet det lokale, for at undgå en spredning af midlerne? Jeg ved for eksempel, at flere LEADER-grupper hver for sig er i gang med undersøgelser om olivenolie..."*

Det nye fællesskabsinitiativ bør altså gøre det muligt at oprette *"ekspertise-puljer"*, som skal tjene flere områder og løse fælles og/eller områdespecifikke problemer, samtidig med at det forhøjer de disponible midlers merværdi.

Det var dog Eric Andriau fra lokalaktionsgruppen Pays Cathare (Frankrig), der fik det sidste ord, da han i sit forsvar for *"innovation i støtteprocedurerne"* sagde: *"Kommissær Fischler omtalte i morges LEADER som et 'innovations-supermarked' - jeg mener snarere, at vi skal søge at skabe en 'delikatesseforretning for innovation'."*

Solidaritet i landdistrikterne, åbenhed og samarbejde: forstærkning af LEADER-netværket

Ud over den lokale og integrerede fremgangsmåde har også dimensioner som solidaritet mellem landområder og aktiv deltagelse i lokale, regionale, nationale og tværnationale netværk for udvikling i landdistrikterne været med til at gøre LEADER-programmet banebrydende.

Takket være de forskellige værktøjer LEADER stiller til rådighed (publikationer, elektroniske netværk, seminarer osv.) har aktører ude i landdistrikterne kunnet etablere en åben og samarbejdsorienteret arbejdsform, og denne formidable og ofte uformelle overførsel af know-how har i høj grad bidraget til den succes, fællesskabsinitiativet for udvikling af landdistrikter har haft.

Samarbejde

Samarbejdet, som er den eneste rigtige modgift mod overdreven selvoptagethed og "lokalpatriotisme", har gjort LEADER-grupperne i stand til at se fordelene ved deres forskelligheder, samtidig med, at de har opnået en fælles referenceramme og en fælles udtryksform, som efterfølgende har frembragt ny solidaritet. Det har udviklingen i landdistrikterne har nydt godt af. Med samarbejde får man desuden mulighed for at yde en

tilstrækkelig indsats på hvert udviklingsområde. Ofte fører det også til en harmonisering af strategierne i de tilstødende områder. Samarbejdet udgør grundlaget for netværksøkonomier, som gør det muligt at udvide antallet af produkter, nå nye markeder, sammensætte yderligere knowhow, lette overførsel af teknologi og kombinere forskellige udviklingsfremmende metoder. Det knytter bånd mellem aktører fra forskellige områder, som står over for problemer, der minder om hinanden.

Workshoppen blotlagde visse vanskeligheder. En af disse er manglen på erfaring med netværkssamarbejde. Carmen Furelos Gateiro (Portodemouros, Spanien) fortalte, hvordan denne lokalaktionsgruppe ved hjælp af et netværk oprettet ud fra EUs Fattigdomsprogram, havde vendt sig mod andre projekter, men havde svært ved at administrere det store antal aktører. Hun foreslår, at der på nationalt plan oprettes et *"netværk for projektmedarbejdere"*.

Paradoksalt nok kan LEADER-distrikternes lighed være en kilde til problemer: Paolo Tola fra uddannelsescentret FORMEZ (Sardinien, Italien) mener, at *"samarbejdsprojekterne på regionalt niveau er nødvendige, men der skal findes en balance mellem solidaritet, samarbejde... og konkurrence mellem lokalaktionsgrupperne."*

En anden italiensk taler, Nerino Galerani, fra lokalaktionsgruppen Antico Frignano, beklagede sig over manglen på kontraktsmæssige procedurer og retlige instrumenter, der kan formalisere det tværnationale samarbejde (*"hvilken juridisk værdi har vore hensigtserklæringer?"*) og han påpegede, at Europa-Kommissionen på dette område kunne yde en stor værditilvækst.

■ *I et netværk skal der også være tid til at hygge sig*

og udvidelse mod øst

I visse lande ses det, at de uformelle lokalaktionsgruppe-strukturer eksisterer side om side med de nationale enheder af LEADER-netværket. *“Der findes forskellige typer af netværk – institutionelle, foreningsmæssige, uformelle – som har forskellige funktioner”,* forklarede Maurizio Giannini, formand for Assoleader, der er en forening af italienske lokalaktionsgrupper, og ordstyrer ved workshoppen. *“Disse netværk supplerer ofte hinanden. Blandt andet supplerer de uformelle foreninger af lokalaktionsgrupper og de nationale enheder af LEADER-netværket hinanden på glimrende vis.”*

Udvidelse

Solidaritet mellem lokalområderne åbner ligeledes for nye perspektiver for udvidelse af den lokale og integrerede fremgangsmåde til områder uden for Den Europæiske Union i forbindelse med udvikling af landdistrikter. LEADER er helt klart et værktøj, som er velegnet i overgangsfasen ved optagelsen af nye medlemslande i Unionen. Initiativet berører nemlig vigtige emner, som behandles i Agenda 2000: borgerrettigheder, demokrati, respekt for mindretal, genoprettelse af en social struktur, oprettelse af samrådsområder (partnerskaber), søgning efter den rette struktur til at administrere udviklingen, bedring af landområdernes økonomiske konkurrenceevne via en spredning af aktiviteterne og integration mellem sektorerne.

Wojciech Magnowski fortalte om det udvekslingsprogram, som Rzeszow-regionen i Polen har udført sammen med LEADER-grupperne Rota do Guadiana (Portugal) og Pays Cathare (Frankrig) inden for rammerne af programmet ECOS-OUVERTURE. Et antal polske praktikanter fulgte i fem måneder en uddannelse i landdistriktsudvikling, der både var teoretisk og praktisk orienteret. Programmet mandede blandt andet ud i en lokal aktionsplan, der havde deltagelse af indbyggerne Rzeszow-distriktet. *“LEADER-metoden passer godt til vore behov, og vi anvender den i det uddannelsescenter, som vi har opbygget i samarbejde med vore slovakiske og ungarske partnere”,* forklarede Wojciech Magnowski. David Machado fra lokalaktionsgruppen Rota do Guadiana bekræftede, at projektet også havde haft en gavnlig virkning i det portugisiske distrikt. Også Paulette Salles (lokalaktionsgruppen Pays Cathare) anerkender de positive aspekter ved projektet, men bemærker, at *“samarbejdet med de østeuropæiske lande skaber helt specifikke problemer, blandt andet hvad angår forberedelse, koordinering og opfølgning, og det kræver en tilpasset metodologi.”*

Matthiew Wyatt fra GD I ser i LEADER en række komplementære elementer i forhold til PHARE-programmet: Det gælder om at styrke optagelsesstrategien ved at skabe nogle *“optagelses-partnerskaber”,* for eksempel samarbejde mellem lokalgrupper i Unionen og i tredjelande, som vil kunne styrke de nationale optagelsesprogrammer (hjælp til oprettelse af institutioner, hjælp til virksomheder og til vigtig infrastruktur). *“Der findes ikke noget “PHARE for landdistrikter” som sådan”,* fortalte Matthiew Wyatt, *“men derimod en støtte, der er koncentreret om at skabe overensstemmelse med optagelseskravene, som for eksempel de europæiske normer for slagterier, mejerier og andre berørte landbrugsvirksomheder.”* Derfor passer et program som LEADER godt ind i sammenhængen.

Formidling

Selv om LEADER-fremgangsmåden i sig selv fremmer samarbejdet og solidariteten mellem områderne, har det vist sig, at disse bånd ikke knyttes automatisk. Det sker kun, når der gøres en helhjetet indsats gennem flere års anstrengelser, og de rette økonomiske instrumenter stilles til rådighed. Herved opstår der et problem omkring den formidling (information, netværksdannelse, faglig bistand), der er nødvendig for at få mest muligt ud af samarbejdet. *“Evalueringen af LEADER I har ikke blot påvist nødvendigheden af et netværk, som giver lokalaktionsgrupperne mulighed for at lære noget af hinanden, men også den store interesse i en aktivitetsfremmende struktur”,* tilføjede Doriane Givord fra GD VI.

Deltagerne i workshoppen understregede behovet for hensigtsmæssige spilleregler og klarere kontraktmæssige retningslinier for samarbejdet og nåede frem til følgende konklusioner:

- > der må defineres nogle rammer for det fremtidige arbejde, som gør det muligt *“at overføre LEADER til Øst-europa”* (Samuel Thirion, INDE-kontoret, Portugal)
- > en formidlings- og igangsætningstruktur – som Det Europæiske LEADER-Observatorium – vil bidrage væsentligt til at lette samarbejdet mellem landområderne
- > det fremtidige fællesskabsinitiativ bør afsætte støtte midler til de uformelle foreninger af LEADER-støttemodtagere, der ligesom forbrugerorganisationerne vil få en formidlende rolle
- > det er nødvendigt at styrke LEADER-netværket for bedre at kunne opfylde lokalaktionsgrupperne og myndighedernes behov (bedre muligheder for overførsel af knowhow, for uddannelse i landdistriktsudvikling, for faglig bistand, opfølgning på samarbejdsaktioner mellem lokalaktionsgrupper osv.)
- > LEADER-initiativet skal videreudvikles ved at kombinere det med andre europæiske programmer. <

800 LEADERs giver deres mening

Efter ved plenarmødet den 11. november 1997 at have præsenteret et sammendrag af, resultaterne fra kollokviets seks workshops, afsluttede Heino von Meyer sit oplæg med en tekst, der kan betragtes som LEADER-kollokviets erklæring.

AF HEINO VON MEYER

Heino von Meyer, direktør for Pro Rural Europe, et kontor for landdistriktsudvikling, er ekspert ved Det Europæiske LEADER-Observatorium

På grund af de store forskelligheder, der eksisterer mellem de europæiske landdistrikter, er det ikke muligt nøjagtigt at gengive den livlige debat, der fandt sted under dette kollokvium, der bar undertitlen "800 leaders giver deres mening til kende". Jeg mener dog, at man kan uddrage 6 centrale elementer, som det nye fællesskabsinitiativ for landdistriktsudvikling bør tage hensyn til. LEADER-programmet skal:

- > videreføres og forstærkes
- > omfatte alle landdistrikter i Europa
- > stå for kvalitet
- > opprioritere en tværsektoriel fremgangsmåde
- > have enkle og fleksible arbejdsprocedurer
- > især koncentrere sig om dannelse af netværk og opbygning af den lokale kompetence.

Disse elementer har i tidens løb vist sig at være til stor gavn for LEADER-fremgangsmåden, og de bør også indarbejdes som en central del af den europæiske landdistriktspolitik. Dette forekommer især vigtigt i denne tid, hvor vi forbereder os på at udvide Unionen. Ved at følge LEADER-fremgangsmådens eksempel bør politikker for udvikling af landdistrikter og for samhørighed generelt ses som en måde, hvorpå der kan opnås en styrkelse af nærdemokratierne og af den europæiske integration.

1- LEADER skal videreføres og forstærkes

Da dette er budskabet fra deltagerne i kollokviet, kan det næppe komme som nogen overraskelse! Nej, lad os være seriøse: LEADER skal ikke videreføres, fordi det passer de eksisterende lokalaktionsgrupper. LEADER skal videreføres, fordi det er en succes.

Hvorfor skulle vi standse et europæisk program, der nyder så stor positiv anseelse på lokalt niveau, når andre europæiske foranstaltninger, som for eksempel den fælles landbrugspolitik eller visse af strukturfondenes projekter, ofte – med rette eller urette – kritiseres eller er direkte upopulære? Hvorfor skulle vi standse et europæisk program, som har fået den europæiske idé forankret på lokalt niveau - fået folk til at føle sig europæiske? Husk på, at LEADER I berørte 11 millioner indbyggere i landdistrikterne, og at LEADER II i dag berører mere end 40 millioner indbyggere.

til kende

Kontinuitet er afgørende. Uden den ville Europa miste sin troværdighed og pålidelighed. De lokale aktører, hvoraf mange kun lige er blevet engageret i det europæiske samarbejde, ville i høj grad miste modet og føle det som et slag i ansigtet. LEADER handler om at ændre holdninger. Det tager tid. Ikke bare fem eller syv år. Med LEADER er Unionen engageret i et langsigtet projekt, som det vil være synd og skam at stoppe.

Det ville mange nationale initiativer og specielt de europæiske netværk ikke overleve. At stoppe LEADER nu ville svare til at ødelægge en nyligt anlagt infrastruktur, en ny motorvej eller en ny bro, finansieret med hjælp fra strukturfondene.

Det er også afgørende at sørge for en gnidningsløs overgang fra LEADER II til det nye fællesskabsinitiativ for perioden 2000-2006. Det nye initiativ bør have samme grundelementer som LEADER: en fremgangsmåde der er lokal, græsrodsbaseret, integreret, tværsektoriel, lokalt fokuseret, deltagende, partnerskabsorienteret og nyskabende.

Det er dog ikke nok bare at fortsætte LEADER. LEADER er en succes, som skal udbygges. Det skal fungere endnu bedre end i dag. Der skal gives mere støtte til lokale initiativer inden for landdistriktsudvikling, og nye arbejdsopgaver skal defineres. Hvorfor skulle et fællesskabsinitiativ inden for landdistriktsudvikling kun modtage en tredjedel af de 5% af budgettet for strukturfondene, sådan som i øjeblikket planlægges afsat til de tre nye initiativer?

2- LEADER skal dække alle landdistrikter i Europa

Den nye europæiske politik for landdistriktsudvikling kommer til at dække hele Europa. LEADER skal tilpasse sig denne tendens. Ved kollokviet, som netop havde dette punkt på dagsordenen, er emnet blevet livligt debatteret i de forskellige workshops.

Jeg tror ikke, at jeg rammer helt forkert, når jeg siger, at deltagerne ved kollokviet er blevet enige om, at den fremgangsmåde, som blev foreslået ved Cork-konferencen i november 1996, er den rigtige. Den stemmer overens med det fundamentale behov for at styrke samhörigheden mellem de europæiske regioner. Cork-erklæringen understregede klart, at den politik, der føres for landdistriktsudviklingen, skal *"gælde for alle landdistrikter i Unionen, og medfinansieringen må koncentrerer om de områder, hvor behovet er størst."*

LEADER er med sit beskedne budget ikke i stand til at udligne regionale forskelle gennem fordeling af midler. LEADER er ikke et kompensations-program, men prøver at stimulere en effektiv og innovativ anvendelse af de muligheder, landdistrikterne har. Hvis de udviklingsinitiativer, der hører under det nuværende mål nr. 5b, ikke længere kan indgå i LEADER, risikerer vi, at det europæiske netværk bryder sammen, og med det hele informations- og erfaringsudvekslingen, overførslen af knowhow og kompetenceudbygningen.

"Samarbejdsområdet"

– tværsæktorielle projekter i støbeskeen

Lad det stå helt klart: at udbrede LEADER til alle landdistrikter i Unionen betyder ikke at pengene skal spredes jævnt ud over hele Unionens område. Vi er ikke imod en koncentration af midlerne. Medfinansieringen skal som før tildeles ud fra behovet, men samtidig skal vi huske på, at der findes mange andre måder, hvorpå man kan koncentrere indsatsen, der hvor det er nødvendigt.

3- LEADER skal stå for kvalitet

Det nye fællesskabsinitiativ for landdistriktsudvikling skal mere end nogensinde før koncentrere sig om at indarbejde de højeste kvalitetsstandarder: kvalitet i udviklingsprogrammet (for eksempel hvad angår integration og innovation), kvalitet i partnerskabssamarbejde, osv. Kvalitet skal også opprioriteres, hvad angår miljø-anliggender. Her kan eksempelvis ydes særlig støtte til grupper eller projekter i områder med høj naturværdi, som det er tilfældet med Natura 2000-netværket, der er en udløber af EU's habitatdirektiv.

Disse standarder kan naturligvis ikke altid være de samme i hele EU. Den lokale baggrund og udgangspunktet for den enkelte gruppe skal tages med i betragtning. Døren skal altid stå åben for nye deltagere. Vi skal undgå at skabe et LEADER-oligarki.

Personligt vil jeg foreslå, at der laves en konkurrence om at blive "årets LEADER". I juryen skal der først og fremmest sidde repræsentanter fra lokalaktionsgrupperne. En sådan konkurrence ville rigtigt sætte gang i debatten om definition af succeskriterier for LEADER-grupper og -aktiviteter, og dette kunne blive første skridt hen imod at lade LEADER-netværket evaluere sin egen effektivitet.

4- LEADER skal fremme det tværsæktorielle aspekt

Det tværsæktorielle aspekt spiller en central rolle i LEADER-initiativet. Integrationen på tværs af sektorer er nødvendig, hvis man ønsker, at udviklingen i landdistrikterne skal være virkelig bæredygtig. Det giver sig selv, at det nye fællesskabsinitiativ skal omfatte og kombinere alle relevante erhvervsaktiviteter og tage sociale og miljømæssige hensyn i alle landdistriktsaktiviteter. Det er et vigtigt område, men jeg frygter, at administrationen af den nye politik for landdistrikterne – blandt andet uden for mål nr. 1-regionerne – vil ske under større hensyntagen til de integrationshæmmende budgetregler end til udviklingen i landdistrikterne. Budgetterne burde følge politikkerne og ikke omvendt.

5- LEADER skal være enkel og fleksibel

Enkelhed og større fleksibilitet i procedurerne er i dag noget af det, der optager lokalaktionsgrupperne mest. Allerede nu, under LEADER II, bør der indføres en række forbedringer på dette område. LEADER III skal tage ved lære af LEADER I og LEADER II. Systemet med den globale støtte blev i første omgang oprettet for at skabe større fleksibilitet, hvilket ikke altid har været tilfældet. Den globale støtte til lokalaktionsgrupperne og den flerårige administration af midlerne skal gøres effektive. "One stop shops" skal etableres, så støtten til lokalaktionsgrupperne kun kommer fra én kilde, lige meget hvilke EU-fonde der støtter deres programmer og projekter. På samme måde burde der kun være én enkelt administrativ enhed og ét regel- og proceduresæt.

6- LEADER skal især koncentrere sig om netværksdannelsen og opbygning af den lokale kompetence.

Det er netværket, der gør LEADER rigtig europæisk. Det er et centralt element i opbygningen af den lokale identitet ude i landdistrikterne med alle deres forskelligheder. Netværkene bidrager til at komme ud over "selvtagetheden", og de sikrer og forstærker åbenheden og solidariteten.

LEADER-netværket – og her tænker jeg ikke blot på Internet-hjemmesiden "Rural Europe" – gør de europæiske landdistrikter synlige både i Europa og andre steder i verden. Det er selvforstærkende, idet de bånd, der knyttes, og de strukturer, der dannes, lægger grunden til en bedre informationsudveksling.

Det nye fællesskabsinitiativ bør imidlertid forbedre mulighederne for udveksling af erfaringer og knowhow og i endnu højere grad støtte de lokale aktører og myndigheders dygtiggørelse. Der skal gøres et større indsats for at etablere og støtte samarbejde mellem lokalak-

tionsgrupper. Det kræver desuden, at de nødvendige midler bevilges på europæisk plan.

Det forekommer særlig vigtigt at oprette en ekspertisepulje og en "task force" med henblik på faglig og organisatorisk bistand, især, men ikke udelukkende på grund af de behov, som de potentielle nye medlemsstater fra Central- og Østeuropa har.

Også evaluering og opfølgning er meget vigtige emner i det nye fællesskabsinitiativ. De traditionelle metoder med ekstern evaluering udført af overordnede organer er ikke nødvendigvis de bedst egnede for LEADER. Gennem netværket af LEADER-grupper vil der kunne etableres selvevaluerende mekanismer, som kan være med til at sikre det høje kvalitetsniveau. Man bør måske endda overveje muligheden for at inddrage de eksisterende grupper mere aktivt i kortlægningen og udvælgelsen af nye grupper.

Laboratoriet skal åbnes

Kommissær Fischler mener – med rette – at LEADER er et laboratorium for udvikling i de europæiske landdistrikter. Det fremtidige fællesskabsinitiativ skal fortsat gå ad nye veje og opmuntre til innovation. Men jeg mener også, at tiden er inde til at forlade laboratoriet. De gode resultater fra LEADER-eksperimentet bør indarbejdes fuldstændigt i politikkerne for landdistriktsudvikling og strukturfondene. LEADER skal medvirke til at gøre os mere modige, når det gælder udviklingen i landdistrikterne. Den overordnede politik skal ligeledes læne sig op ad lokal igangsætning og deltagelse, lokal analyse og moderne planlægning, en integreret og tværsektoriel fremgangsmåde, princippet om en global bevilling af støtte til lokalaktionsgrupperne, en understregning af det immaterielle og de små projekter og en styrkelse af erfaringsudveksling via netværket.

Kort sagt, vi skal fra laboratorie-stadiet til supermarkedet, eller for at anvende en metafor, der passer bedre til LEADER-ånden, fra laboratoriet til delikatesse-forretningen!

Jeg håber, jeg har kunnet fremdrage nogle nyttige punkter, som kan lette det næste skridt imod en udvidelse og berigelse af landdistrikterne i Europa. <

Et nyt fællesskabsinitiativ i de europæiske landdistrikter

Den afsluttende tale fra medlem af Europa-Kommissionen med ansvar for landbrug og udvikling af landdistrikter, Franz Fischler.

Vi nærmer os afslutningen på dette tre-dages kollokvium. Tre dage, der er blevet brugt til at lære hinanden at kende og gøre nye opdagelser. Dage med intense diskussioner og koncentreret arbejde, dage, hvor der er blevet gjort status og set fremad. Jeg er meget ked af, at jeg ikke kunne være til stede under hele kollokviet og dermed få størst muligt udbytte af den tilstedeværende ekspertise. Jeg mener dog, at vi med rette kan være stolte over denne idérigdom og de initiativer, der er kommet for dagen.

800 LEADER-grupper har givet deres mening til kende, og det er ikke nogen let opgave at skulle opsummere de mange erfaringer og forslag. Tillad mig dog alligevel at drage de første konklusioner af dette kollokvium. For mig at se har det givet anledning til tre vigtige budskaber:

1. Vi har brug for et nyt fællesskabsinitiativ for udvikling i landdistrikterne.
2. Vi skal højne effektiviteten og gennemsigtigheden ved at forenkle arbejdsprocedurerne.
3. De eksisterende LEADER-fremgangsmåder skal uddybes ved udarbejdelsen af det nye fællesskabsinitiativ.

1- Vi har brug for et nyt fællesskabsinitiativ for udvikling i landdistrikterne

Den analyse af situationen i Den Europæiske Unions landdistrikter som er gennemført i arbejdsdokumentet om udvikling i landdistrikterne, erklæringerne fra det europæiske samhørighedsforum og især Cork-konferencen understreger behovet for en effektiv og vedvarende politik for udvikling af landdistrikterne. Agenda 2000 har været første skridt på vejen mod en sådan ny fremgangsmåde.

En forstærket politik for udvikling af landdistrikterne kræver ikke blot effektive regionale programmer, men også muligheden for at give udviklingsprocessen et nyt skub fremad inden for rammerne af et nyt fællesskabsinitiativ.

For mig at se er den vigtigste konklusion, der kan drages af dette kollokvium, at vi har brug for et fællesskabsinitiativ for udvikling i landdistrikterne – også efter 1999. I denne sammenhæng er det uden betydning, hvad det nye fællesskabsinitiativ kommer til at hedde. Det afgørende for mig er ikke indpakningen, men indholdet. Denne konference har givet os mange bud på, hvad dette indhold skulle være. Det nye fællesskabsinitiativ skal inddrage og videreudvikle de væsentligste dele af LEADER I og LEADER II.

iv for udviklingen rikter

Vi kan kun opnå en bæredygtig udvikling i landdistrikterne, hvis lokalbefolkninger mobiliseres. Det er netop her, at fællesskabsinitiativet skal sætte ind og som før støtte de lokale grupper. Brug af lokale ressourcer, lokalbefolkningens deltagelse, opmuntring til private initiativer og styrkelse af de lokale partnerskaber er for mig at se de nødvendige betingelser for succes.

Der findes dog ikke nogen universalløsning til at organisere denne græsrodsbaserede fremgangsmåde. Hver medlemsstat, hver region har egne erfaringer, som kan danne grundlag for udarbejdelsen af den optimale fremgangsmåde. Men indvirkningen skal være den samme i alle regioner. Lokale partnerskaber og "bottom-up"-fremgangsmåden forstærker demokratiet på lokalt plan. Med LEADER er det bevist, at det, vi ikke prøver at præsentere borgerne for, er Europa som et standardiseret produkt, men at vi ser det som vores opgave at udpege og udvikle de iøjnefaldende regionale særkender. Hvis man gennem et fællesskabsinitiativ opmuntrer lokalbefolkninger til at identificere sig med deres hjemstavn, hjælper vi dem også samtidig til at identificere sig med Europa.

Netop fordi vi arbejder hen imod at omlægge dem fremtidige politik for landdistrikterne, skal vi også eksperimentere og afprøve nye idéer for landdistriktsudvikling.

Det nye fællesskabsinitiativ bør bevare den egen-skab af "laboratorium", de tidligere initiativer også har haft. Det betyder, at de deltagende aktørers kemi skal passe sammen. Vi må være parat til at knytte nye bånd og til at erkende, at et eksperiment kan gå galt. Samtidig skal laboratoriet organiseres sådan, at det samme eksperiment ikke udføres igen og igen forskellige steder.

Det nye fællesskabsinitiativ skal også fortsætte med at opmuntre til tøjte innovation.

Et af initiativets målsætninger skal være gennemførelsen af projekter, som endnu ikke kan finansieres af enten de strukturelle programmer eller politikken for landdistriktsudvikling. De såkaldt "bløde" investeringer skal, hvad dette angår, prioriteres højere end de klassiske investeringer, de såkaldt "hårde" investeringer i fællesskabsinitiativet.

For at landdistrikterne kan drage fordel af andre regioners idéer, innovationspotentiale og entusiasme vil der fortsat være behov for et netværk mellem lokalaktionsgrupper. Jeg håber, at erfaringsudvekslingen, den gensidige villighed til at lære af hinanden og mulighederne for samarbejde ikke fejler på grund af sproglige barrierer eller landegrænser mellem støtteområderne. **Vi har også i fremtiden brug for et velfungerende europæisk netværk mellem de lokale grupper.** Hvor vigtigt dette netværk er for solidariteten mellem landdistrikterne, så vi her til morgen i forbindelse med opfordringen til at støtte ofre for jordskælvet i Italien.

Jeg vil gerne tilslutte mig denne appel og udtrykke min solidaritet med ofre for naturkatastroferne i Italien, Portugal og Spanien.

LEADER-princippet er af stor vigtighed for de central- og østeuropæiske ansøgerlande. Mobilisering af landbefolkningerne og gennemførelse af demokratisk beslutningstagning på lokalt niveau vil bidrage til at sikre den politiske og økonomiske omstillingsproces.

Det glæder mig derfor meget, at der fra arbejdsgruppe 6 berettes om to LEADER-gruppers fælles projekt med en polsk gruppe. Landene i Central- og Østeuropa viser stor interesse for LEADER-filosofien. Vi må tage denne interesse alvorligt og følge den op ved at åbne vore netværk for lokale grupper fra disse lande.

Det tværnationale samarbejde viser efter min mening de muligheder, der findes for at udvikle Europas landdistrikter. Det tjener ikke blot til planlægning og udførelse af fælles projekter, men det gør os også i stand til at fremme europæiseringen på lokalt niveau. Dette element er der også brug for i det nye fællesskabsinitiativ.

2- Mere gennemsigthed og indflydelse via forenkling

LEADER II er ikke noget barn længere. Sammen med de nye dimensioner i programmet er der også dukket nye problemer op, som vi må finde løsninger på. Disse erfaringer skal ses som en del af LEADER-processen.

Set i lyset af de store forskelle, der findes mellem Unionens landdistrikter og deres meget forskelligartede udgangspunkter, er det kun naturligt, at en politik for udviklingen af landdistrikterne skal baseres på nærhedsprincippet. Sådan vil det også være for det nye fællesskabsinitiativ. Hvis det skal blive en succes, er det meget vigtigt at inddrage alle de berørte niveauer. I går blev det sagt i arbejdsgruppe 5, at *"man ikke må befinde sig i en situation, hvor alle gør alt"*. Nærhedsprincippet betyder, at opgaverne defineres klart, og at man er parat til på alle niveauer at påtage sig det ansvar, der hører til det pågældende område. Jeg er overbevist om, at medlemsstaterne inden for deres grundlovsmæssige rammer og retssystemer er parat til at garantere en sådan ansvarsfordeling.

Det er for mig altafgørende at forenkle administrationsprocedurerne, når det drejer sig om at motivere borgere og sikre, at vores politik bliver en succes. Vi har i løbet af de seneste dage modtaget mange forslag til, hvordan man kan sikre gennemsigthed og effektivitet i vores støtte. Ikke alle disse forslag kan umiddelbart føres ud i livet, men vi tager alle idéerne seriøst og vil i forbindelse med reformen af strukturfondene og den fælles landbrugspolitik benytte os af lejligheden til at

—> gøre det nemmere at forstå Unionens politik. Jeg tror, at det, vi behøver, er helt klare regler, som allerede skal være på plads, når det næste program sættes i gang. I forbindelse med reformen af strukturfondene foreslås det, at sikre den økonomiske gennemførelse af programmerne både via et forudbetalingssystem og et udgiftsrefunderingssystem. I løbet af kollokviet, er der flere gange blevet udtrykt ønske om, at forudbetalingssystemet også inddrages i det nye fællesskabsinitiativ. Jeg tror, at det er en god måde at forenkle og fremskynede procedurerne på. Fællesskabsinitiativet kan også vise sig at være et godt sted at afprøve organisatoriske nyskabelser af denne art.

3- De eksisterende LEADER-fremgangsmåder skal uddybes ved udarbejdelsen af det nye fællesskabsinitiativ

Den reform af politikken for udvikling i landdistrikter, som foreslås i Agenda 2000, vil betyde, at alle landdistrikter omfattes af politikken. Alle landdistrikter vil få mulighed for at opbygge deres egen udviklingsstrategi. Jeg tror, at vi med vore forslag har fundet frem til den bedste måde til på én og samme tid at fremme tilpasningen af landbruget og en vedvarende udvikling af landdistrikterne, da et konkurrencedygtigt landbrug har brug for et konkurrencedygtigt miljø, dvs. levende landdistrikter.

Mine damer og herrer, ved begyndelsen af dette møde gav I udtryk for, at I ønskede, at alle landdistrikter i fremtiden kan nyde godt af LEADER-idéen. Jeg kan kun tilslutte mig dette ønske. Problemet angår naturligvis ikke regionerne, der er omfattet af de fremtidige mål nr. 1 og 2. Det giver dog mening alene af den grund, at vi ønsker en udviklingspolitik for hele Unionen for at støtte muligheden for at afprøve nye idéer og udveksle erfaringer, også uden for de støtteberettigede områder. Hvorfor skulle ikke alle landdistrikter kunne tage LEADER-idéen op gennem det nye fællesskabsinitiativ? Jeg vil tale med mine kolleger i Kommissionen og i Rådet om at tilbyde alle Unionens landdistrikter disse muligheder i fremtiden.

Dette betyder naturligvis ikke, at midler fra det nye fællesskabsinitiativ skal spredes så kraftigt ud over Europa, at det ikke får den fulde effekt nogen steder. Det ville ikke være gavnligt for nogen. Det nye fællesskabsinitiativ skal være mere målrettet, så de nye spirer i landdistriktsudviklingens jord får mulighed for at slå rødder.

For at gennemføre det nye fællesskabsinitiativ for landdistrikter bør vi desuden holde os følgende tre aspekter for øje:

- a. **Udvælgelsen af støtteberettigede grupper skal være betinget af strenge krav for at sikre en tilstrækkelig økonomisk støtte til de udvalgte initiativer.**
- b. **Vi skal også overveje nogle hovedtemaer.** Der er lagt mange interessante forslag frem i løbet af denne konference. For eksempel understregede arbejdsgruppe 1, at LEADER i høj grad har bidraget til at forbedre situationen i landdistrikterne. Vi skal overveje, hvordan et nyt fællesskabsinitiativ kan bidrage til at fremme dette.
- c. **Et andet aspekt er forbedringen af livskvaliteten og miljøet i landdistrikterne.**

Livskvaliteten i landdistrikterne bliver i højere og højere grad bestemt af udbuddet af tjenesteydelser. Arbejdsgruppe 2 konstaterede i den sammenhæng, at det stort set vil være umuligt at holde på folk i landdistrikterne, med mindre der udbydes passende tjenesteydelser. Ligesom vi allerede har set, at det gør sig gældende for brugen af de midler, der stilles til rådighed for LEADER, må vi også stræbe efter at opretholde det nødvendige befolkningstal i landdistrikterne til at kunne opretholde tjenesteydelserne.

Disse er blot få eksempler på hovedområder, som det nye fællesskabsinitiativ kan tillægge en højere værdi end den, som klassiske programmer tilbyder.

Mine damer og herrer, nu hvor dette LEADER-kollokvium afsluttes, vil jeg gerne takke jer alle for, at I har taget jer tid til at give udtryk for jeres erfaringer med LEADER og være med til at tegne den første skitse til et nyt fællesskabsinitiativ omkring landdistriktsudvikling. Jeg håber ligeledes, at I har kunnet bruge kollokviets forslag til at etablere nye kontakter og uddybe de eksisterende. Jeg vil gerne takke ikke blot formændene og talerne ved plenarmøderne, men også alle de som deltog aktivt i workshops, fora og udstillinger, samt de LEADER-grupper, som forud for kollokviet havde indsendt deres forslag skriftligt. De har alle bidraget til kollokviets succes. Min tak går især til alle de, som i kulisserne har været medvirkende til, at denne konference, som rent størrelsesmæssigt har været imponerende, forløb uden problemer. Denne begivenhed kunne ikke have fundet sted uden medarbejderne fra Det Europæiske LEADER-Observatorium og fra Europa-Kommissionen og ikke at forglemme tolkene.

Jeg håber for jer alle, at jeres succesfulde arbejde må fortsætte og ønsker på gensyn til et nyt fællesskabsinitiativ for udvikling af landdistrikterne.

Bruxelles, den 11. november 1997

LEADER-seminarer [TIDLIGERE OMTALT]

Det europæiske LEADER-observatorium udbyder frem til april 1998 tre seminarer. Disse afholdes på steder, hvor lokalaktionsgruppen har væsentlig erfaring inden for det behandlede emne. Oplysninger om programindhold, sprog og sted kan indhentes 2 måneder før, at arrangementet finder sted (Kontakt: Det europæiske LEADER-observatorium, Unité "Organisation").

Nye LEADER II-publikationer

- > "Transnational Cooperation between Rural Areas"
Denne metodeguide, der er udarbejdet som en "rute" og i form af løse informationssider, letter udarbejdelsen, igangsættelsen og evalueringen af et tværnationalt samarbejde inden for rammerne af LEADER II. (Pris: 300 BEF inkl. moms / ca. 7,5 ECU)
- > "Innovation and Rural Development"
Formålet med dette dossier er først og fremmest at sætte det "innovations"-koncept, som anvendes i landdistrikterne, i perspektiv eller endda få det "afmystificeret". Dernæst analyseres betingelserne for, at en innovativ udviklingsaktion kan opstå, hvordan den udvikler sig og diverse karakteristika. (Pris: 300 BEF inkl. moms / ca. 7,5 ECU).

LEADER II publikationer [TIDLIGERE UDGIVELSER]

- > Fortegnelse "European Union Action Programmes and Rural Development" (Katalog over fællesskabsaktioner og udvikling af landdistrikter) (Pris: 1.800 BEF inkl. moms / ca. 45 ECU).
- > Fortegnelse "Innovative Actions for Rural Development" (Katalog over nyskabende aktioner for udvikling af landdistrikter) (Pris: 1.800 BEF inkl. moms / ca. 45 ECU).
- > "Evaluating the Touristic Potential of a Territory" (Vurdering af det turistmæssige potentiale i et område - Metodeguide) (Pris: 300 BEF inkl. moms / ca. 7,5 ECU)
- > "L'organisation collective d'une filière pour la valorisation locale des ressources agricoles: l'exemple de la

- > "Udarbejdelse af turistprodukter med tilknytning til vandrestier" Dato: 25. - 29. marts 1998. Sprog: italiensk/ tysk/engelsk. Sted: Lokalaktionsgruppen Appennino Piacentino, Parma (Emilie-Romagna, Italien).
- > "Indikatorer til opfølgning og evaluering af LEADER-programmet" Dato: 4. - 8. marts 1998. Sprog: engelsk/fransk/spansk. Sted: Galashiels, Scottish Borders (Skotland, Det Forenede Kongerige). N.B.: Dette seminar henvender sig især til nationale og regionale myndigheder.

- > "LEADER II-kort"
Dette kort, som måler 140 x 100 cm, gør det muligt at stedfæste de LEADER-områder, som var med i opgørelsen af 01/10/97. Bemærk, at der sammen med kortet følger en liste med navne og adresse på LEADER II-støttemodtagerne i områderne. (Pris: 700 BEF inkl. moms / ca. 18 ECU, ekstra kort til samme adresse: 200 BEF inkl. moms / ca. 5 ECU).

- transformation fromagère" ("Innovation en milieu rural" - Cahier n° 1). (Kollektiv organisering af en sektor til lokal udnyttelse af landbrugsressourcer: eksempel fra osteindustrien) ("Innovation in Rural Areas" - dossier nr. 1) (Pris: 300 BEF / ca. 7,5 ECU pr. dokument)
- > "Organiser le partenariat local" ("Innovation en milieu rural - Cahier n° 2) (Organisering af lokalt partnerskab) (Innovation in Rural Areas - dossier nr. 2) (Pris: 300 BEF inkl. moms / ca. 7,5 ECU).
- > LEADER II-plakat (Pris: 700 BEF inkl. moms / ca. 18 ECU, ekstra plakater til samme adresse: 200 BEF inkl. moms / ca. 5 ECU).

OPLYSNINGER:

DET EUROPÆISKE LEADER-OBSERVATORIUM
chaussée Saint Pierre 260
B-1040 Bruxelles
Tlf.: +32.2.736 49 60
Fax: +32.2.736 04 34

E-Mail:
leader@aaidl.be

World Wide Web:
http://www.rural-europe.aaidl.be

Fordeling af LEADER II-støttemodtagere [DECEMBER 1997] [1]

MEDLEMS-STAT	LOKALAKTIONS-GRUPPER (LAG)	ANDRE KOLLEKTIVE AKTØRER	LEADER II STØTTEMODTAGERE (12/1997)
Belgien [2]	-	-	-
Østrig	31	9	40
Danmark	12	-	12
Tyskland	123	18	141
Spanien	135	-	135
Finland	22	-	22
Frankrig [3]	136	-	136
Grækenland	40	1	41
Irland	34	2	36
Italien [3]	119	7	126
Luxembourg	2	-	2
Holland	4	-	4
Portugal	44	-	44
Sverige	12	-	12
Det Forenede Kongerige	61	9	70
TOTAL	775	46	821

[1] Data baseret på de oplysninger, som Det Europæiske LEADER-Observatorium rådede over den 15/12/1997
[2] Udvælgelse i gang
[3] Udvælgelse af lokale bidragsmodtagere endnu ikke afsluttet

"Rural Europe":
LEADER på nettet
og på 6 sprog
Publikationerne (LEADER Magazine, INFO-LEADER, de tekniske dossierer osv.), aktivitetsprogrammet, den opdaterede liste over alle de godkendte LEADER- støttemodtagere samt en række databaser kan konsulteres elektronisk og på 6 sprog (fransk, engelsk, tysk, spansk, italiensk og portugisisk) på Internettet. Der findes desuden en række forummer.

Navn: LEADER

("Liaison entre Actions de Développement de l'Economie Rurale" – indbyrdes forbindelse mellem aktioner til erhvervsmæssig udvikling af landdistrikterne)

Programtype: Fællesskabsinitiativ

Berørte regioner: Mål nr. 1-regioner (tilbagestående regioner), mål nr. 5b-distrikter (følsomme landdistrikter) og mål nr. 6-distrikter (tyndt befolkede områder i Norden) i Den Europæiske Union. 10% af de midler, der stilles til rådighed for mål nr. 5b-distrikter, kan imidlertid benyttes i tilstødende områder, som ikke er støtteberettigede.

Mål: LEADER II søger – i forlængelse af LEADER I (1991-1994) – at

- > opmuntre til gode lokale udviklingsinitiativer i landdistrikterne
- > støtte arbejde af fornyende og demonstrerende karakter, der kan overføres til andre områder, og som repræsenterer et fremskridt i udviklingen af landdistrikterne
- > udbygge erfaringsudvekslingen og overførslen af knowhow
- > støtte tværnationale samarbejdsprojekter, som startes på initiativ af lokale aktører i landdistrikterne, og udtrykker deres indbyrdes solidaritet

Modtagere: LEADER II yder finansiel bistand til to kategorier af modtagere:

- > for det første "lokalaktionsgrupperne", som består af offentlige og private partnere, der i fællesskab udarbejder strategier og nyskabende foranstaltninger til udvikling af et landdistrikt med en lokal dimension (mindre end 100 000 indbyggere)
- > for det andet offentlige eller private aktørgrupper i landbomiljøet (lokale myndigheder, handelskamre, kooperativer, foreninger osv.) på den betingelse, at deres aktioner, som er mere tematiske, passer ind i de generelle udviklingsplaner for landdistriktet

Foranstaltninger: erhvervelse af kompetence med henblik på udvikling af landdistrikterne, programmer for indførelse af innovation (faguddannelse, turisme, støtte til små virksomheder, udnyttelse af lokale landbrugs, skovbrugs- og fiskeriprodukter, forbedring af miljøet og levofoden osv.), tværnationalt samarbejde.

De forskellige bestanddele i LEADER II er samlet omkring et "Europæisk net for udvikling af landdistrikterne", der bidrager til, at fornyende aktioner, som er iværksat til fordel for landdistrikterne, og som fremmer det tværnationale samarbejde, kan opnå en stor udbredelse (seminarer, udvekslinger, publikationer). Nettets aktiviteter koordineres af "Det Europæiske Observatorium for Innovation og Udvikling af Landdistrikterne" (Generaldirektoratet for Landbrug), som er hjemmørende i Bruxelles.

Programmets varighed: 6 år (1994-1999)

Fællesskabsbevilling: ca. 1 755 mio. ECU (heraf over 1 000 mio. til regionerne under mål nr. 1), som er finansieret af de tre strukturfonde.

**Det Europæiske
LEADER-Observatorium**

**Europa-Kommissionen
GD VI Landbrug**

LEADER magazine er et kvartalstidsskrift for LEADER II-programmet for udvikling af landdistrikterne. - **LEADER** ("Indbyrdes forbindelse mellem aktioner til erhvervsmæssig udvikling af landdistrikterne") er et fællesskabsinitiativ lanceret af Europa-Kommission, som koordineres af Kommissionens Generaldirektorat VI-F.1.2. (Landbrug). - LEADER Magazine's indhold er ikke nødvendigvis udtryk for EU-institutionernes holdninger. - **Redaktionsledelse:** A.E.I.D.L. / Det Europæiske LEADER-Observatorium - **Ansvarshavende redaktør:** William Van Dingenen, A.E.I.D.L., chaussée Saint-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - **Journalistik:** Jean-Luc Janot - **Medvirkende ved dette nummer:** Yves Champetier, Gilda Farrell, Heino von Meyer - **Billeder:** LEADER-grupper, François Point, Snapshot - **Forsidefoto:** Alain Dereymaeker (Snapshot) - **Produktionskoordinering:** Christine Charlier - **Grafik:** Kaligram - Trykt i Belgien på genbrugspapir - **LEADER magazine** udgives på Den Europæiske Unions 11 officielle sprog i et oplag på 30 000 eksemplarer - **Oplysninger:** LEADER magazine, A.E.I.D.L., chaussée Saint-Pierre 260, B-1040 Bruxelles, Tlf.: +32.2 736 49 60. Fax: +32.2 736 04 34. E-Mail: leader@aeidl.be - WWW: <http://www.rural-europe.aeidl.be>